

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Острозька академія»
Економічний факультет
Кафедра фінансів, обліку і аудиту

Кваліфікаційна робота

на здобуття освітнього ступеня магістра

на тему: **«ОБЛІК, КОНТРОЛЬ ТА АНАЛІЗ РОЗРАХУНКІВ
ПІДПРИЄМСТВА З ДЕБІТОРАМИ ТА КРЕДИТОРАМИ»**

Виконала: студентка 2 курсу, групи МОА-61
спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
освітньо-професійної програми
«ОБЛІК І ОПОДАТКУВАННЯ»
другого (магістерського) рівня вищої освіти
Ясковець Ангеліна Вячеславівна

Керівник – кандидат економічних наук, доцент
Галецька Тетяна Іванівна
Рецензент – доктор економічних наук, доцент
Антонюк Олена Ростиславівна

"РОБОТА ДОПУЩЕНА ДО ЗАХИСТУ"

Завідувач кафедри фінансів,
обліку і аудиту _____ (проф., д.е.н. Мамонтова
Н.А.)

(підпис)

Протокол № _____ від « ____ » _____ 2020 р.

Острог – 2020

Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Острозька академія»

Факультет економічний
кафедра фінансів, обліку і аудиту
Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри фінансів, обліку і аудиту
проф., д.е.н. Мамонтова Н.А.

“20” січня 2020 р.

ЗАВДАННЯ

на кваліфікаційну роботу студентки

Ясковець Ангеліни Вячеславівни

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи: «Облік, контроль та аналіз розрахунків підприємства з дебіторами та кредиторами»

Затверджено наказом по Академії від «...20...»...грудня.....2019 р. № 501-ст

2. Термін здачі студентом закінченої роботи: 07.12.2020 року.....

3. Вихідні дані до роботи:

.....
.....
.....
.....
.....

4. Перелік завдань, які належить виконати:

.....
.....
.....
.....

5. Перелік статистичного, графічного

матеріалу.....
.....
.....
.....
.....

.....

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	Завдання прийняв
Розділ 1	кандидат економічних наук, доцент Галецька Тетяна Іванівна	02.03.2020	02.03.2020
Розділ 2	кандидат економічних наук, доцент Галецька Тетяна Іванівна	04.05.2020	04.05.2020
Розділ 3	кандидат економічних наук, доцент Галецька Тетяна Іванівна	29.05.2020	29.05.2020

7. Дата видачі завдання 15.01.2020

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Вивчення літератури	до 03.02.2020	
2.	Розробка змісту (плану)	до 02.03.2020	
3.	Ознайомлення керівника із текстом кваліфікаційної роботи (чорновий варіант):		
3.1	Розділ 1	до 04.05.2020	
3.2	Розділ 2	до 29.05.2020	
3.3	Розділ 3	до 30.09.2020	
4.	Ознайомлення керівника із текстом кваліфікаційної роботи із врахуванням зауважень	до 16.11.2020	
5.	Попередній захист кваліфікаційної роботи	до 23.11.2020	
6.	Рецензування кваліфікаційної роботи	до 07.12.2020	
7.	Здача кваліфікаційної роботи на кафедрі Реєстрація на Moodle	до 07.12.2020	

Студент _____ Ясковець А.В.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Керівник роботи _____ Галецька Т.І.
(підпис) (прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ
кваліфікаційної роботи
на здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти

Тема: Облік, контроль та аналіз розрахунків підприємства з дебіторами та кредиторами

Автор: Яковець Ангеліна Вячеславівна

Науковий керівник: кандидат економічних наук, доцент

Галецька Тетяна Іванівна

Захищена "....."20__ року.

Короткий зміст праці:

Структура кваліфікаційної роботи складається з вступу, трьох розділів по три підпункти кожен, висновків та додатків. У першому розділі було розглянуто теоретичні основи обліку, контролю та аналізу розрахунків підприємства з дебіторами та кредиторами. У підпунктах розглянуто економічна сутність розрахунків підприємства з дебіторами та кредиторами, економіко-правовий аналіз нормативної бази з обліку, контролю та аналізу розрахунків підприємства з кредиторами та дебіторами та методики обліку, контролю та аналізу розрахунків підприємства з дебіторами та кредиторами. Другий розділ роботи присвячений оцінці стану обліку, контролю, аналізу та аудиту розрахунків підприємства з дебіторами та кредиторами підприємства ПАТ «Чернівецький Хлібокомбінат». У підпунктах розділу вивчена та проаналізована організаційно-економічна характеристика досліджуваного підприємства, практичні аспекти ведення обліку, контролю та аналізу розрахунків з дебіторами та кредиторами на ПАТ «Чернівецький хлібокомбінат» та особливості обліку, контролю та аналізу розрахунків підприємства з дебіторами та кредиторами на ПАТ «Чернівецький хлібокомбінат». З огляду на дослідження, у третьому розділі автором запропоновано шляхи вдосконалення обліку, контролю та аналізу розрахунків ПАТ «Чернівецький Хлібокомбінат» з дебіторами та кредиторами. А також складено пропозиції щодо управління кредиторською та дебіторською заборгованостями досліджуваного підприємства.

Brief content of the work:

The structure of the qualification work consists of an introduction, three sections with three sub-items each, conclusions and appendices. The first section discusses the theoretical foundations of accounting, control and analysis of the company's settlements with debtors and creditors. The subsections consider the economic essence of the enterprise's settlements with debtors and creditors, economic and legal analysis of the regulatory framework for accounting, control and analysis of enterprise settlements with creditors and debtors and methods of accounting, control and analysis of enterprise settlements with debtors and creditors. The second section is devoted to assessing the state of accounting, control, analysis and audit of settlements with debtors and creditors of PJSC "Chernivtsi Bakery". The subsections of the section study and analyze the organizational and economic characteristics of the studied enterprise, practical aspects of accounting, control and analysis of settlements with debtors and

creditors at PJSC "Chernivtsi Bakery" and features of accounting, control and analysis of settlements with debtors and creditors at PJSC "Chernivtsi Khibok . Given the study, in the third section the author proposes ways to improve the accounting, control and analysis of settlements of PJSC "Chernivtsi Bakery" with debtors and creditors. Also, proposals for the management of accounts payable and receivable of the investigated enterprise.

(підпис автора)

ЗМІСТ

ВСТУП.....	7
РОЗДІЛ 1	
ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ, КОНТРОЛЮ ТА АНАЛІЗУ РОЗРАХУНКІВ ПІДПРИЄМСТВА З ДЕБІТОРАМИ ТА КРЕДИТОРАМИ	10
1.1. Економічна сутність розрахунків підприємства з дебіторами та кредиторами	10
1.2. Економіко-правовий аналіз нормативної бази з обліку, контролю та аналізу розрахунків підприємства з кредиторами та дебіторами	22
1.3. Методики обліку, контролю та аналізу розрахунків підприємства з дебіторами та кредиторами	29
РОЗДІЛ 2	
ОЦІНКА СТАНУ ОБЛІКУ, КОНТРОЛЮ ТА АНАЛІЗУ АУДИТУ РОЗРАХУНКІВ З ДЕБІТОРАМИ ТА КРЕДИТОРАМИ	39
2.1. Організаційно-економічна характеристика досліджуваного підприємства	39
2.2. Практичні аспекти ведення обліку, контролю та аналізу розрахунків з дебіторами та кредиторами на ПАТ «Чернівецький хлібокомбінат».....	44
2.3 Особливості обліку, контролю та аналізу розрахунків підприємства з дебіторами та кредиторами на підприємстві ПАТ «Чернівецький хлібокомбінат».....	56
РОЗДІЛ 3	
ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ, КОНТРОЛЮ ТА АНАЛІЗУ РОЗРАХУНКІВ ПАТ «ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ ХЛІБОКОМБІНАТ» З ДЕБІТОРАМИ ТА КРЕДИТОРАМИ	62
3.1. Пропозиції щодо управління кредиторською та дебіторською заборгованостями підприємства ПАТ «Чернівецький хлібокомбінат».....	62
3.2. Рекомендації щодо покращення обліку розрахунків підприємства з кредиторами та дебіторами	66
3.3. Шляхи вдосконалення аудиту та контролю на підприємстві ПАТ «Чернівецький хлібокомбінат».....	69
ВИСНОВКИ.....	77
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	81
ДОДАТКИ.....	90

ВСТУП

В умовах нестабільного політичного і економічного становища в Україні, кризи платежів, коли дебіторська та кредиторська заборгованість підприємств досягла величезних сум, проблема обліку, аудиту та аналізу розрахунків із дебіторами та кредиторами в інформаційній системі підприємства є дуже актуальною. Основною проблемою в даних умовах господарювання є несвоєчасне та неповне виконання суб'єктами своїх зобов'язань, тобто порушення домовленостей між сторонами, в першу чергу, щодо строків оплати та поставки товарів, робіт, послуг. Основою фінансово-господарської діяльності підприємства є розрахункові операції, внаслідок яких, з однієї сторони, виникає дебіторська, а з іншої – кредиторська заборгованість, що, в свою чергу негативно впливає на діяльність суб'єкта господарювання. Тому суб'єктам ринкових відносин необхідно здійснювати ефективне управління дебіторською і кредиторською заборгованістю, сприяючи постійному їх зменшенню. Дебіторська заборгованість істотно погіршує фінансовий стан підприємства, та є імобілізацією грошових коштів, оскільки прострочена дебіторська заборгованість, за якою минув термін позовної давності, підлягає віднесенню на збитки підприємства. Кредиторська заборгованість хоча і є тимчасовим залученням позикових засобів, але в результаті негативно впливає на стан підприємств, оскільки наявність кредиторської заборгованості говорить про неплатоспроможність підприємства і підриває авторитет підприємства у покупців та замовників. Кредиторська заборгованість з терміном позовної давності, що проходив, підлягає віднесенню до бюджету, тобто остаточно вилучається з господарської діяльності підприємств-виробників. Вищевикладене зумовлює актуальність теми дослідження.

В сучасних умовах розвитку економіки, а саме у процесі виробництва доставка товарів не співпадає з їх оплатою, тому і з'являється така категорія

як дебітори та кредитори. Вони є зовнішніми боржниками підприємства за товари, роботи та послуги.

Питання обліку, контролю та аналізу розрахунків підприємства з дебіторами та кредиторами є досить важливим для підприємства. Основні його аспекти досліджують багато науковців, а саме – О.В. Топоркова, А.В. Махота, Т.О. Євлаш, Н.Б. Мельник, Г.О. Москалюк, І.Ю. Савірко, Л.О. Гуцайлюк, І.В. Присяжнюк, З.М. Левченко, Н.В. Соловей, як М.Д.Білик, Ф.Ф. Бутинець, С.Ф. Голов, О.В.Лишиненко, В.Г. Лінник, М.Ф. Огійчук, М.С. Пушкар, Н.М.Ткаченко, В.В. Сопко. та інші.

Однак дискусійним залишається питання організації обліку дебіторської заборгованості в частині визначення резерву сумнівних боргів конкретного підприємства.

Мета дослідження полягає у визначенні шляхів вдосконалення обліку, контролю та аналізу розрахунків підприємства з дебіторами та кредиторами на основі вивчення теоретичних та оцінки практичних аспектів обраної тематики.

Для досягнення поставленої мети потрібно виконати такі завдання:

- розглянути економічну сутність обліку, контролю та аналізу розрахунків підприємства з дебіторами та кредиторами;
- здійснити економіко-правовий аналіз нормативної бази з обліку, контролю та аналізу розрахунків підприємства з кредиторами та дебіторами;
- дослідити особливості обліку, контролю та аналізу розрахунків підприємства з дебіторами та кредиторами на підприємстві ПАТ «Чернівецький хлібокомбінат» ;
- провести організаційно-економічну характеристику досліджуваного підприємства;
- проаналізувати практичні аспекти ведення обліку, контролю та аналізу розрахунків підприємства з дебіторами та кредиторами на підприємстві ПАТ «Чернівецький хлібокомбінат»;

- розробити пропозиції щодо управління кредиторською та дебіторською заборгованостями підприємства ПАТ «Чернівецький хлібокомбінат»;
- навести рекомендації щодо покращення обліку розрахунків підприємства з кредиторами та дебіторами
- запропонувати шляхи вдосконалення аудиту та контролю на ПАТ «Чернівецький хлібокомбінат».

Об'єктом дослідження є розрахунки з дебіторами та кредиторами ПАТ «Чернівецький хлібокомбінат», а предметом – облік, контроль та аналіз розрахунків з дебіторами та кредиторами на підприємстві.

При виконанні магістерської роботи використовувалися, такі методи дослідження як: аналіз – для деталізації об'єкта дослідження на окремі важливі складові елементи; синтез – для узагальнення розрізнених аспектів методики формування показників праці і заробітної плати, абстрагування – для формування узагальнених висновків на основі системного аналізу і синтезу; порівняння – для зіставлення даних у динаміці; групування – для визначення залежностей одних показників від інших.

Інформаційну базу проведеного дослідження складають бухгалтерські реєстри, первинні документи, фінансова звітність, наукові статті, монографії та інші.

Структура роботи складається з трьох розділів та трьох підпунктів. Обсяг роботи складає – с. 132.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ, КОНТРОЛЮ ТА АНАЛІЗУ РОЗРАХУНКІВ ПІДПРИЄМСТВА З ДЕБІТОРАМИ ТА КРЕДИТОРАМИ

1.1. Економічна сутність розрахунків підприємства з дебіторами та кредиторами

Господарська діяльність підприємства неможлива без виникнення кредиторської заборгованості перед іншими суб'єктами підприємницької діяльності. Використання такого позикового капіталу дозволяє суттєво збільшити об'єми господарської діяльності підприємства, забезпечити більш ефективне використання власного капіталу, прискорити формування різних цільових фінансових фондів, і врешті — підвищити ринкову вартість підприємства. Від вірного визначення сутності кредиторської заборгованості, її класифікації залежить правильність відображення цієї інформації через систему бухгалтерського обліку у фінансовій звітності підприємства. Досліджуючи кредиторську заборгованість, часто її порівнюють із зобов'язаннями чи боргами. Зважаючи на економічно-юридичний зміст цих понять, можна зробити висновок про те, що вони не є тотожними. Зокрема, в Міжнародному стандарті бухгалтерського обліку 37 «Забезпечення, умовні зобов'язання та умовні активи» наведені такі визначення різних видів зобов'язань [1]:

1) «Зобов'язання — існуюче зобов'язання суб'єкта господарювання, яке виникає в результаті минулих подій і погашення якого, за очікуванням, призведе до вибуття ресурсів суб'єкта господарювання, котрі втілюють у собі економічні вигоди».

2) «Юридичне зобов'язання — зобов'язання, яке виникає внаслідок:

- а) контракту (внаслідок його явних чи неявних умов);
- б) законодавства;
- в) іншої дії закону».

3) «Конструктивне зобов'язання — зобов'язання, яке є наслідком дій суб'єкта господарювання, коли:

а) суб'єкт господарювання вказав іншим сторонам, що він візьме на себе певну відповідальність згідно з порядком, установленим його минулою практикою, опублікованими політиками чи достатньо конкретно поточною заявою;

б) як наслідок, суб'єкт господарювання створив обґрунтоване очікування у інших сторін, що він виконає ці зобов'язання».

4) «Умовне зобов'язання — це:

а) можливе зобов'язання, яке утворюється внаслідок минулих подій і існування якого підтвердиться лише після того, як відбудеться або не відбудеться одна чи кілька невизначених майбутніх подій, не повністю контрольованих суб'єктом господарювання;

б) існуюче зобов'язання, яке утворюється внаслідок минулих подій, але не визнається, оскільки: – немає ймовірності, що вибуття ресурсів, котрі втілюють у собі економічні вигоди, буде необхідним для погашення зобов'язання; – суму зобов'язання не можна оцінити достатньо достовірно».

5) «Забезпечення — зобов'язання з невизначеним строком або сумою» [1].

Кредитор — громадянин або юридична особа, яка має підтверджені належними документами майнові вимоги до боржника (позичальника).

Кредитори — учасники кредитних відносин, які мають у своїй власності (чи розпорядженні) вільні кошти і передають їх у тимчасове користування іншим суб'єктам.

Кредиторами можуть бути фізичні особи, юридичні особи (підприємства, організації, установи, урядові структури тощо), держава. Особливе місце серед кредиторів посідають банки. Вони спочатку мобілізують кошти в інших суб'єктів, у тому числі і на засадах запозичення, а потім самі надають їх у позички своїм клієнтам. Тому банки можна розглядати як колективних кредиторів.

В рамках кредитних відносин один і той же економічний суб'єкт може виступати одночасно як кредитор і як позичальник. У тих випадках, коли підприємство отримує в банку кредит, воно є позичальником, а банк — кредитором. Якщо підприємство зберігає свої грошові кошти в банку, то воно є кредитором, а банк — позичальником.

Також пропонуємо уточнити трактування понять в нормативних документах з бухгалтерського обліку, зокрема, в П(С)БО 11 “Зобов’язання”:

Зобов’язання – це взаємовідносини між двома або більше сторонами з приводу здійснення діяльності, яка має економічну доцільність.

Фінансове зобов’язання – це належним чином оформлена угода, що передбачає обмін ресурсами, які мають грошовий вимір.

Розрахунки – це система взаємин між юридичними і фізичними особами, що виникають у момент практичного виконання юридично оформлених фінансових зобов’язань при здійсненні товарних і нетоварних операцій.

Заборгованість – це стан розрахунків за фінансовими зобов’язаннями на будь-який момент часу.

Потрібно розглянути трактування кредиторської заборгованості на рисунку 1.1 [6;9].

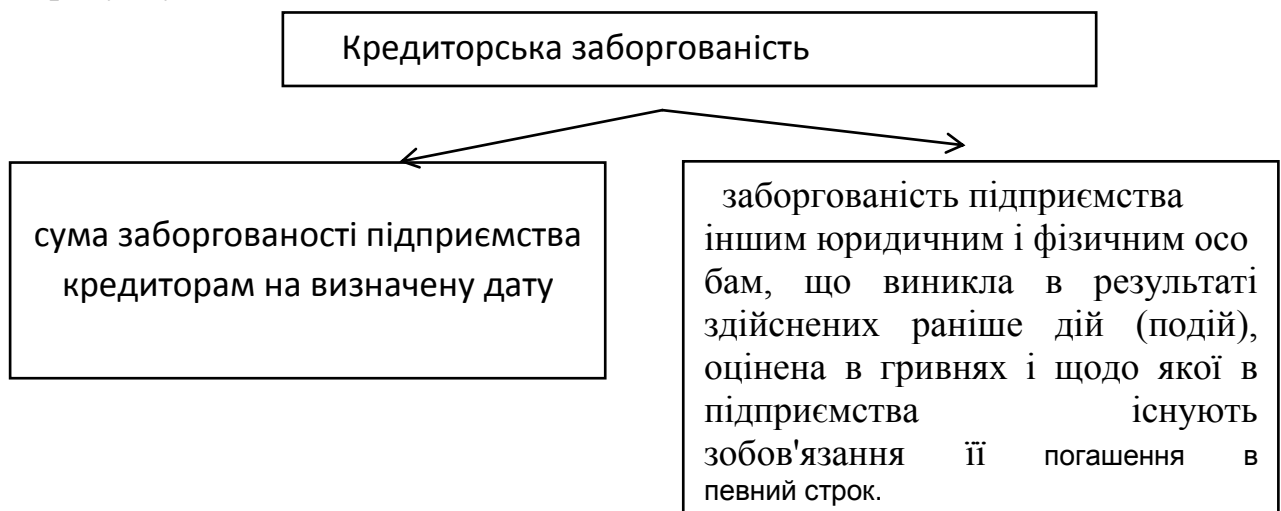

Рис. 1.1. Трактування визначення кредиторської заборгованості

Кредитори – юридичні і фізичні особи, яким внаслідок минулих подій підприємство заборгувало певні суми коштів, їхніх еквівалентів чи інших

активів.

Розрахунки з різними дебіторами пов'язані з вхідними та вихідними фінансовими потоками. Стан цих розрахунків у певний момент часу розкривається суму дебіторської заборгованості на цей момент. Таким чином, облік розрахунків з дебіторами полягає у визначенні суми дебіторської заборгованості підприємства, оцінки та складу їх для відображення у фінансовій звітності [3, с.59].

Розглянемо сутність обліку розрахунків з різними дебіторами у табл.

1.1

Таблиця 1.1

Трактування сутності поняття дебітори підприємства

№ п/п	Автор, джерело	Трактування сутності поняття дебітори
1.	П(С)БО №10 [1]	Юридичні та фізичні особи, які внаслідок минулих подій заборгували підприємству певні суми грошових коштів, їх еквівалентів або інших активів.
2.	Волкова І. А. [2,с.14]	Називаються юридичні та фізичні особи, які внаслідок минулих подій заборгували підприємству певні суми грошових коштів, їх еквівалентів або інших активів, оцінених у грошовому вимірнику.
3.	Савірко І. Ю.[13]	Юридичні чи фізичні особи, які мають грошову або майнову заборгованість підприємству.
4.	Національний Банк України [24]	Боржник, юридична або фізична особа, яка має зафіксовану в бухгалтерській документації грошову або майнову заборгованість.
5.	Підручник «Господарський облік» [15]	Підприємства, організації, фізичні особи, які мають відносно даної установи дебіторську заборгованість.

Джерело: складено автором на основі джерела [1;13;14;24;15].

Далі необхідно розглянути склад обліку розрахунків з різними дебіторами, а саме облік іншої дебіторської заборгованості. Це заборгованість, що не пов'язана з реалізацією продукції, робіт, послуг та обліковується на рахунку 37 «Розрахунки з різними дебіторами»

Види заборгованості різних дебіторів:

- сплата постачальнику або підряднику авансом кошти за матеріали, роботи, послуги;
- видача підзвітній особі, працівнику підприємства кошти на поїздку у відрядження, придбання товарно-матеріальних цінностей;
- нарахування дивідендів, відсотків, роялті та т.п., що підлягають отриманню від інших підприємств;
- пред'явлені постачальниками, підрядниками, покупцями претензій та визначені сум штрафів, пені, неустойки;
- встановлення розміру відшкодувань винною особою витрат за псування та нестачу товарно-матеріальних цінностей, а також нестачу грошових коштів підприємства;
- види розрахунків за дебіторською заборгованістю, що не відносяться до перерахованих вище [3,с.129].

Правові засади організації документального оформлення дебіторської заборгованості чітко регламентуються законами України, постановами Кабінету Міністрів, наказами міністерств, відомств, державної податкової адміністрації, національного банку України. Оскільки дебіторська заборгованість відноситься до складу активів підприємства і впливає на визначення реального фінансового стану підприємства, то управління нею, як складовою оборотних і необоротних активів, є одним з найважливіших і складних елементів.

Запропоновано затверджувати в обліковій політиці перелік посадових осіб, які повинні входити до складу комісії з інвентаризації розрахунків, а також розроблено форму Акту звірення заборгованості, яка відрізняється тим, що має інформацію відносно отриманих податкових документів на підтвердження розрахунків підприємства з податку на додану вартість.

Далі доцільно розглянути класифікацію дебіторської заборгованості в таблиці 1.2.

Таблиця 1.2

Класифікація дебіторської заборгованості

№ п/п	За термінами погашення	Довгострокова заборгованість, поточна заборгованість
1.	За відношенням до обліку та відображенням у звітності	Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом Дебіторська заборгованість за виданими авансами Дебіторська заборгованість за розрахунками з покупцями і замовниками Векселі одержані Дебіторська заборгованість за внутрішніми розрахунками Інша дебіторська заборгованість
2.	За своєчасністю та ступенем вірогідності погашення	Строкова (нормальна) Прострочена – сумнівна і безнадійна
3.	За формою виникнення	Забезпечена, незабезпечена
4.	За причинами виникнення	Виправдана, строк погашення якої не настав Невиправдана – прострочена, а також пов'язана з помилками під час оформлення документів і з порушенням умов договорів
5.	За характером виникнення	Дебіторська заборгованість, що виникла в результаті операційної діяльності Дебіторська заборгованість, що виникла в результаті іншої діяльності
6.	За економічним змістом	Товарна дебіторська заборгованість Нетоварна дебіторська заборгованість

Джерело: складено автором на основі джерела [1;2].

На підприємстві господарські операції відображаються в бухгалтерському обліку методом їх суцільного і безперервного документування. Записи в облікових регістрах щодо дебіторської заборгованості проводять на підставі первинних документів, складених відповідно до вимог Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку.

Первинні документи складаються в момент проведення кожної господарської операції, або якщо це можливо, то безпосередньо після її

завершення. Первинні документи складаються на бланках типових форм, затверджених Міністерством статистики України [дод. А, Б, В, Д].

Для бухгалтерського обліку поточної дебіторської заборгованості використовується рахунок 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками», для обліку довгострокової дебіторської заборгованості використовують рахунок 18 «Довгострокова дебіторська заборгованість та інші необоротні активи».

Рахунок 36 «Розрахунки з покупцями і замовниками» призначений для обліку розрахунків з покупцями та замовниками за відвантаженою продукцію, товари, виконані роботи та надані послуги, окрім заборгованості, забезпеченої векселем, а також узагальнюється інформація про розрахунки з учасниками промислово-фінансових груп.

Рахунок 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками» має такі субрахунки:

361 «Розрахунки з вітчизняними покупцями» - для обліку розрахунків з покупцями і замовниками, що знаходяться на митній території України;

362 «Розрахунки з іноземними покупцями» - для обліку розрахунків з іноземними покупцями і замовниками з експортних операцій. На ньому ведеться облік сум, аналогічних тим, що обліковуються на субрахунку 361;

363 «Розрахунки з учасниками ПФГ» - для обліку операцій з учасниками промислово-фінансових груп .

За дебетом рахунку 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками» відображається продажна вартість реалізованої продукції, товарів, виконаних робіт, наданих послуг (у тому числі на виконання бартерних контрактів), яка включає: податок на додану вартість, акцизи та інші податки, збори (обов'язкові платежі), що підлягають перерахуванню до бюджетів та позабюджетних фондів та включені у вартість реалізації; за кредитом сума платежів, які надійшли на рахунки підприємства у банківських установах, у касу, та інші види розрахунків. Сальдо рахунку відображає заборгованість покупців та замовників за одержані продукцію (товари, послуги). Рахунки,

що кореспондують з 36 рахунком «Розрахунки з покупцями та замовниками».

Рахунок 18 «Довгострокова дебіторська заборгованість та інші необоротні активи» визначено для обліку дебіторської заборгованості фізичних та юридичних осіб, яка не виникає в ході нормального операційного циклу та буде погашена після дванадцяти місяців з дати балансу, для обліку активів, використання яких, як очікується, неможливо протягом дванадцяти місяців з дати балансу, а також для обліку інших необоротних активів, які не знайшли безпосереднього відображення на інших рахунках обліку необоротних активів [5].

Рахунок 18 «Довгострокова дебіторська заборгованість та інші необоротні активи» має такі субрахунки:

181 «Заборгованість за майно, що передано у фінансову оренду»;

182 «Довгострокові векселі одержані»;

183 «Інша дебіторська заборгованість»;

184 «Інші необоротні активи».

За дебетом рахунку 18 «Довгострокова дебіторська заборгованість та інші необоротні активи» відображається виникнення (збільшення) довгострокової дебіторської заборгованості та одержання інших необоротних активів, за кредитом - списання довгострокової дебіторської заборгованості та вибуття інших необоротних активів.

На субрахунку 181 «Заборгованість за майно, що передано у фінансову оренду» відображаються чисті інвестиції орендодавця у фінансову оренду, визначені згідно з Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 14 «Оренда» .

На субрахунку 182 «Довгострокові векселі одержані» ведеться облік векселів, одержаних на забезпечення довгострокової дебіторської заборгованості [6, с.121].

Субрахунок 183 «Інша дебіторська заборгованість» призначений для обліку довгострокової дебіторської заборгованості, яка не відображається на

інших субрахунках рахунку 18 «Довгострокова дебіторська заборгованість та інші необоротні активи», зокрема розрахунків з працівниками за виданими довгостроковими позиками тощо, інші види розрахунків.

На субрахунку 184 «Інші необоротні активи» ведеться облік активів, використання яких, як очікується, неможливо протягом дванадцяти місяців з дати балансу, зокрема грошових коштів, а також інших активів, які безпосередньо не можуть бути відображені на інших рахунках обліку необоротних активів. Типові бухгалтерські записи за рахунком 18.

Таким чином, здійснюючи господарську діяльність, підприємство повинно намагатися не лише прискорити рух капіталу, але отримувати максимальну його віддачу.

Аналітичний облік довгострокової дебіторської заборгованості та інших необоротних активів ведеться за кожним з дебіторами, за видами заборгованості, термінами її виникнення й погашення, за видами інших необоротних активів.

Згідно із Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» зобов'язання – це заборгованість підприємства, яка виникла внаслідок минулих подій і погашення якої в майбутньому, як очікується, приведе до змиження ресурсів підприємства, що втілюють у собі економічні вигоди.

Поточні зобов'язання – це зобов'язання, які будуть погашені протягом операційного циклу підприємства або повинні бути погашені протягом дванадцяти місяців з дати балансу [6, с.96].

До таких зобов'язань належать:

- короткострокові кредити банків;
- поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями;
- короткострокові векселі видані;
- кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги ;
- поточні зобов'язання за одержаними авансами;
- поточні зобов'язання із розрахунків з бюджетом;

- поточні зобов'язання зі страхування;
- поточні зобов'язання за розрахунками з оплати праці;
- поточні зобов'язання за розрахунками з учасниками;
- поточні зобов'язання із внутрішніх розрахунків;
- інші поточні зобов'язання [11, с. 54].

«Довгострокова дебіторська заборгованість та інші необоротні активи» наведено в таблиці 1.4.

Аналітичний облік розрахунків з покупцями та замовниками повинен забезпечити отримання даних про заборгованість, строк сплати за якою ще не настав, а також заборгованість, несплачену в строк.

Аналітичний облік повинен бути організований таким чином, щоб своєчасно надавати управлінцям необхідну в повному обсязі інформацію про стан розрахунків з дебіторами з метою оптимізації її обсягу та забезпечення своєчасного погашення [7].

Аналітичний облік розрахунків з покупцями та замовниками ведеться за кожним покупцем і замовником, за кожним пред'явленим до сплати рахунком, за кожною операцією. З цією метою підприємство може вести картки аналітичного обліку на кожного з дебітором або накопичувальну відомість довільної форми [8, с.25].

Синтетичний облік дебіторської заборгованості можна розглянути у вигляді господарських операцій та проводок до них .

По-перше, поточна дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги визнається активом одночасно з визнанням доходу від реалізації продукції, товарів, робіт і послуг [9, с.85].

На субрахунку 362 «Розрахунки з іноземними покупцями», крім того, аналітичний облік ведеться в гривнях та валюті, обумовленій договором. Синтетичний облік за рахунком 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками» ведеться в Журналі 3, Відомість 3.1.

В умовах обмеженості ресурсів підприємцю постійно доводиться обирати оптимальні співвідношення між набором економічних ресурсів та

обсягами виробництва. Передумовою такого вибору повинно бути проведення аналізу ділової активності. Оцінки фінансових ресурсів підприємства можна здійснити на основі показників оборотності, які наведені в таблиці 1.3.

Таблиця 1.3

Показники ділової активності підприємства

№ п/п	Назва	Обрахунок	Характеристика
1.	Коефіцієнт оборотності активів	$K_{об}^A = \frac{ЧД}{\bar{A}}$	Показує скільки оборотів здійснили активи за період.
2.	Тривалості оборотів активів	$ТОА = \frac{360}{K_{об}^A} = \frac{\bar{A} * 360}{ЧД}$	Показує тривалість одного обороту активів.
3.	Коефіцієнт оборотності запасів	$K_{об}^З = \frac{C/B}{\bar{З}}$	Показує скільки здійснили оборотів за період.
3.	Тривалість обороту запасів	$ТОЗ = \frac{\bar{З} * 360}{C/B} = \frac{360}{K_{об}^З}$	Показує тривалість одного обороту запасів.
4.	Коефіцієнт обороту дебіторської заборгованості	$K_{об}^{ДЗ} = \frac{ЧД}{\bar{ДЗ}}$	Показує скільки здійснили оборотів за період.
5.	Тривалість обороту дебіторської заборгованості	$ТОДЗ = \frac{360}{K_{об}^{ДЗ}} = \frac{\bar{ДЗ} * 360}{ЧД}$	Показує тривалість одного обороту дебіторської заборгованості.
6.	Коефіцієнт обороту кредиторської заборгованості	$K_{об}^{КЗ} = \frac{C/B}{\bar{КЗ}}$	Показує скільки здійснили оборотів за період.
7.	Тривалість обороту кредиторської заборгованості	$ТОКЗ = \frac{\bar{КЗ} * 360}{C/B}$	Показує тривалість одного обороту кредиторської заборгованості.
8.	Операційний цикл	$ОЦ = ТОЗ + ТОДЗ$	Середній період часу з моменту придбання запасів до моменту надходження грошей від покупців за реалізовану продукцію.
9.	Фінансовий цикл	$ФЦ = ОЦ - ТОКЗ$	Середній період часу в продовж якого оборотні кошти перебувають у двох стадіях: виробничій і товарній.
10.	Коефіцієнт стійкості економічного зростання	$K_{сез.} = \frac{ЧП - Д}{ВК} = \frac{ЧП_{реін.}}{ВК}$	Показує частку власного капіталу сформовану за рахунок реінвестованого прибутку звітного періоду

Джерело: складено автором на основі джерела [7].

Крім того, як відомо, капітал знаходиться у постійному русі, переходячи з однієї стадії в іншу. Чим швидше кошти підприємства зроблять

кругообіг, тим більше продукції отримає та реалізує підприємство при одній і тій же сумі капіталу. Затримка руху коштів на будь-якій стадії може призвести до уповільнення оборотності капіталу, потребує додаткового вкладення коштів та може спричинити погіршення фінансового стану підприємства [10].

Досягнутий в результаті прискорення оборотності ефект виражається, передусім, у збільшенні обсягу випуску продукції без додаткового залучення фінансових ресурсів. Крім того, за рахунок прискорення оборотності капіталу відбувається збільшення суми прибутку [25, с. 99-104].

Короткострокові кредити банків – це сума поточних зобов'язань підприємства перед банками за отриманими від них позиками.

Отже, своєчасність проведення внутрішнього контролю контролер або аудитор визначає, зіставляючи дати проведення контрольних дій за планом і час фактичного проведення перевірок, зазначених у актах. Кількість проведених перевірок визначається за поданими актами. При цьому аудиторів слід з'ясувати, чи розглядаються керівництвом підприємства і трудовим колективом висновки ревізій та перевірок. У висновках має бути заявлено про недоліки, порушення та зловживання, що характеризують проведення відповідних господарських операцій. Акцентується увага на позитивному досвіді роботи підрозділу, який можна використати на інших дільницях. Необхідно також зазначити причини, особливо організаційного характеру, які створили умови для порушень і зловживань, та подати свої пропозиції щодо їх усунення.

1.2. Економіко-правовий аналіз нормативної бази з обліку, контролю та аналізу розрахунків підприємства з кредиторами та дебіторами

Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» визначає правові принципи регулювання, організації, ведення

бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності в Україні. Крім цього в ньому визначено такі поняття, як «зобов'язання». Відповідно до Закону України № 996XIV від 16.07.99 р. підприємство (організація) самостійно визначає облікову політику на рік, де відображаються основні засади організації та ведення обліку на підприємстві [16, с.63].

План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань та господарських операцій підприємств і організацій та Інструкція № 291 про його застосування встановлюють позначення і порядок ведення рахунків бухгалтерського обліку для узагальнення методом подвійного запису інформації про наявність та рух активів, капіталу, зобов'язань і фактів фінансово-господарської діяльності підприємств, організацій та інших юридичних осіб (крім банків та бюджетних установ) незалежно від форм власності, організаційно-правових форм і видів діяльності. План рахунків бухгалтерського обліку є переліком рахунків і схем реєстрації і групування на них фактів фінансово-господарської діяльності (кореспонденція рахунків) у бухгалтерському обліку. Згідно Інструкції №291 для обліку зобов'язань призначений клас 5 «Довгострокові зобов'язання» і 6 «Поточні зобов'язання» Плану рахунків, склад яких відповідає структурі довгострокових та поточних зобов'язань [16].

Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість» регламентується на законодавчому рівні. Це Положення (стандарт) визначає методологічні засади формування у бухгалтерському обліку інформації про дебіторську заборгованість та її розкриття у фінансовій звітності. Норми цього Положення (стандарту) застосовуються підприємствами, організаціями та іншими юридичними особами незалежно від форм власності (крім бюджетних установ). Це Положення (стандарт) застосовується з урахуванням особливостей оцінки та розкриття інформації щодо дебіторської заборгованості, встановлених іншими положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку.

Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку встановлює порядок створення, прийняття і відображення у бухгалтерському обліку, а також зберігання первинних документів, облікових регістрів, бухгалтерської звітності підприємствами, їх об'єднаннями та госпрозрахунковими організаціями (крім банків) [17, с. 10].

Методичні рекомендації по застосуванню реєстрів бухгалтерського обліку спрямовані на узагальнення у регістрах бухгалтерського обліку (крім регістру позабалансового обліку) методом подвійного запису інформації про наявність і рух активів, капіталу, зобов'язань та факти фінансово-господарської діяльності підприємств і організацій та інших юридичних осіб (крім банків і бюджетних установ), їх філій, відділень, представництв незалежно від форм власності, організаційно-правових форм і видів діяльності (далі - підприємства), на накопичення аналітичних даних про склад і рух активів, капіталу і зобов'язань, доходів, витрат, фінансових результатів [18, с. 109].

Форма бухгалтерського обліку як певна система регістрів бухгалтерського обліку, порядку і способу реєстрації та узагальнення інформації в них повинна обиратися підприємствами самостійно з дотриманням єдиних засад бухгалтерського обліку та з урахуванням особливостей своєї діяльності і технології обробки облікових даних.

Цей перелік можна доповнювати і іншими нормативними документами, які прямо або опосередковано регламентують облік дебіторської заборгованості в Україні. Розглянемо нормативно-правові документи, що регулюють облік дебіторської та кредиторської заборгованості в таблиці 1.4.

Таблиця 1.4

Нормативно-правові документи, що регулюють облік дебіторської та кредиторської заборгованості

№ п/п	Назва нормативно-законодавчого документа	Зміст нормативно-законодавчого документа
1.	Податковий кодекс України [5,ст.159]	Визначається порядок врегулювання безнадійної та сумнівної заборгованості та пов'язані із цим відносини.
2.	Цивільний кодекс України [6,ст.530]	Визначається зобов'язанням, яке встановлено у певний строк (термін) його виконання, то воно підлягає виконанню в цей строк (термін).
3.	Закон України « Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» [7]	- Активи установи у формі дебіторської заборгованості включають розрахунки з покупцями, замовниками та різними дебіторами. - Дебіторська заборгованість визначається активом, якщо існує ймовірність отримання установою майбутніх економічних вигод або досягнення поставленої мети та/або задоволення потреб установи і може бути достовірно визначена її сума. - Бухгалтерський облік розрахунків з підзвітними особами ведеться за кодами бюджетної класифікації та в розрізі підзвітних осіб виданими з каси установи сумами, за якими оплату видатків у безготівковій формі неможливо або недоцільно проводити. - Аналітичний облік розрахунків з відшкодування завданих збитків ведеться за кожною винною особою із зазначенням прізвища, імені та по батькові, займаної посади, дати виникнення нестачі та її суми. - Дебіторська заборгованість, строк позовної давності якої минув і яка є безнадійною до стягнення, списується за результатами інвентаризації розрахунків на підставі рішення керівника установи з відображенням зміни результатів виконання кошторису. - Аналітичний облік заборгованості за кредитами, виданими з бюджету, ведеться в розрізі бюджетів, кодів бюджетної класифікації, постачальників. - Розрахунки з іншими дебіторами відображаються розгорнуто : дебетове сальдо – складі оборотних активів, а кредитове – у складі зобов'язань.

Продовження табл. 1.4

5.	Постанова КМУ «Про суми та склад витрат на відрядження державних службовців, а також інших осіб, що направляються у відрядження підприємствами, установами та організаціями, які повністю або частково утримуються (фіксуються) за рахунок бюджетних коштів»[9]	Визначається порядок фінансування відрядження, норми відшкодування витрат, порядок забезпечення коштами працівників, термін відрядження.
6.	Постанова КМУ «Про результати суцільної інвентаризації дебіторської та кредиторської заборгованості і заходи щодо її скорочення» [10]	В результаті кризи платежів Кабінет Міністрів України затвердив план заходів щодо скорочення обсягів взаємної заборгованості.
7.	П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість» [1]	Визначає методологічні засади формування у бухгалтерському обліку інформації про дебіторську заборгованість та її розкриття у фінансовій звітності. Норми цього Положення (стандарту) застосовуються підприємствами, організаціями та іншими юридичними особами незалежно від форм власності (крім бюджетних установ та підприємств, які відповідно до законодавства складають фінансову звітність за міжнародними стандартами фінансової звітності).
8.	Інструкція про службові відрядження у межах України та за кордоном [11]	Визначається службовим відрядженням, яким вважається поїздка працівника за розпорядженням керівника органу державної влади, підприємства, установи та організації, що повністю або частково утримується за рахунок бюджетних коштів, на певний строк до іншого населеного пункту для виконання службового доручення поза місцем його постійної роботи.

Продовження табл. 1.4

9.	Інструкція про застосування плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій[12]	Для обліку дебіторської заборгованості призначенні рахунки 1 та 3 класів.
10.	Наказ про облікову політику підприємства	Визначається сукупність принципів, методів і процедур, які використовуються підприємством для складання та подання фінансової звітності. Цим наказом затверджуються конкретні, індивідуальні правила та принципи обліку підприємства.

Джерело: створено автором на основі джерела:[1;5;6;7;8;9;10;11;12]

Отже, нормативно-законодавча база обліку розрахунків з різними дебіторами формується за допомогою дебіторської заборгованості. При цьому використовуються такі нормативно законодавчі документи: Податковий Кодекс України, Цивільний Кодекс України, Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність, Закон України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом», Постанова КМУ «Про суми та склад витрат на відрядження державних службовців, а також інших осіб, що направляються у відрядження підприємствами, установами та організаціями, які повністю або частково утримуються (фіксуються) за рахунок бюджетних коштів», Постанова КМУ «Про результати суцільної інвентаризації дебіторської та кредиторської заборгованості і заходи щодо її скорочення», П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість», Інструкція про службові відрядження у межах України та за кордоном, Інструкція про застосування плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, Наказ про облікову політику підприємства [19, с.96].

У порядку і методі оцінки обліку розрахунків з різними дебіторами формується дебіторська заборгованість. Методи оцінки та порядок їх

здійснення обліку дебіторської заборгованості містяться у П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість», а саме величина резерву сумнівних боргів.

Тому величина резерву сумнівних боргів визначається за одним із методів:

- застосування абсолютної суми сумнівної заборгованості;
- застосування коефіцієнта сумнівності.

За методом застосування абсолютної суми сумнівної заборгованості величина резерву визначається на підставі аналізу платоспроможності окремих дебіторів [20, с. 25].

За методом застосування коефіцієнта сумнівності величина резерву розраховується множенням суми залишку дебіторської заборгованості на початок періоду на коефіцієнт сумнівності.

Коефіцієнт сумнівності може розраховуватися такими способами:

- визначення питомої ваги безнадійних боргів у чистому доході;
- класифікації дебіторської заборгованості за строками погашення;
- визначення середньої питомої ваги списаної протягом періоду дебіторської заборгованості у сумі дебіторської заборгованості на початок відповідного періоду за попередні 3-5 років.

Визначена на основі класифікації дебіторської заборгованості величина сумнівних боргів на дату балансу становить залишок резерву сумнівних боргів на ту саму дату.

Залишок резерву сумнівних боргів на дату балансу не може бути більшим, ніж сума дебіторської заборгованості на ту саму дату [21, с. 96].

Отже, при порядку і методі оцінки обліку розрахунків з різними дебіторами формується дебіторська заборгованість, а вони містяться у П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість», а саме величина резерву сумнівних боргів.

У первісній оцінці обліку розрахунків з різним дебіторами формується дебіторська заборгованість, тобто дебіторська заборгованість відповідно до МСБО.

Первісна оцінка дебіторської заборгованості визнається:

- в балансі тоді, коли підприємство стає стороною контракту і внаслідок цього має юридичне право отримати грошові кошти. Після первісного визнання підприємству слід оцінювати дебіторську заборгованість за амортизованою собівартістю, застосовуючи метод ефективного відсотка.

- якщо є об'єктивне свідчення того, що відбувся збиток від зменшення корисності позик та дебіторської заборгованості або інвестицій, утримуваних до погашення та обліковуваних за амортизованою собівартістю, то суму збитку оцінюють як різницю між балансовою вартістю активу та теперішньою вартістю попередньо оцінених майбутніх грошових потоків, дисконтованих за первісною ефективною ставкою відсотка фінансового активу.

- якщо підприємство спочатку оцінює, чи існує об'єктивне свідчення зменшення корисності окремо для фінансових активів, які є окремо суттєвими для фінансових активів.

- якщо підприємство визнає, що немає об'єктивного свідчення зменшення корисності для окремо оціненого фінансового активу, він включає актив у групу фінансових активів з подібними характеристиками кредитного ризику та оцінює їх на зменшення корисності у сукупності. Активи, які окремо оцінюють на зменшення корисності і для яких збиток від зменшення корисності визнається або продовжує визнаватися, не включаються у сукупну оцінку зменшення корисності [24, с.74].

Отже, дебітори - юридичні та фізичні особи, які внаслідок минулих подій заборгували підприємству певні суми грошових коштів, їх еквівалентів або інших активів. А склад обліку розрахунків з різними дебіторами, а саме облік іншої дебіторської заборгованості – це заборгованість, що не пов'язана з реалізацією продукції, робіт, послуг та обліковується на рахунку 37 «Розрахунки з різними дебіторами». А при первісній оцінці обліку

розрахунків з різним дебіторами формується дебіторська заборгованість, тобто дебіторська заборгованість відповідно до МСБО.

1.3. Методики обліку, контролю та аналізу розрахунків підприємства з дебіторами та кредиторами

У Господарському кодексі підкреслено, що для активного впливу на всю господарську діяльність і з метою забезпечення ефективного управління підприємство повинно здійснювати суворий контроль за раціональним використанням грошових, матеріальних, трудових і фінансових ресурсів.

Обов'язок внутрішнього аудиту полягає у плануванні та проведенні аудиторської перевірки таким чином, щоб забезпечити достатню впевненість стосовно того, що інформація, за якою складена фінансова звітність не містить суттєвих викривлень. Внутрішній аудит включає дослідження системи бухгалтерського обліку і внутрішнього контролю. Аудиторська перевірка може здійснюватись вибіркоvim або суцільним методом. При цьому застосовуються такі методи перевірки, як інвентаризація, дослідження фактів дійсності, перевірки документів, дослідження господарських операцій, тестування та інші. Узагальнення та оформлення матеріалів аудиторської перевірки повинно включати висновок в аудиторському звіті. Аудиторський звіт повинен містити опис обсягу аудиторської перевірки, зазначаючи, що аудит було здійснено відповідно до Міжнародних стандартів аудиту та практики. В аудиторському звіті слід описати процес аудиторської перевірки: – достатності та відповідності чинним правовим актам; – правильності складання та умов виконання господарських договорів; – наявності, стану та правильності оцінки майна; – ефективності використання матеріальних, фінансових і трудових ресурсів; – розрахунково-платіжної дисципліни; – експертизи бухгалтерських балансів і звітів, правильності організації методології та техніки ведення бухгалтерського обліку; – експертизи достовірності обліку витрат, точності формування фінансових результатів,

об'єктивності використання прибутку; – розробки обґрунтованих пропозицій щодо покращення організації системи контролю, бухгалтерського обліку і розрахункової дисципліни; – консультування засновників, керівників підрозділів, працівників апарату управління з питань організації господарської діяльності та інших проблем. До аудиторського звіту слід включити твердження аудитора про те, що аудиторська перевірка надає обґрунтовану впевненість для висловлення думки. 84 Залежно від специфіки підприємства внутрішній аудит повинен мати положення, в якому визначається особливе місце внутрішнього аудиту, його цілі і завдання, відповідальність і взаємовідносини з іншими службами системи підприємства. Основним принципом організації внутрішнього аудиту є незалежність, яка обумовлюється чітким встановленням прав, обов'язків і відповідальності, підзвітністю і підлеглистю тільки керівнику та вищестоящому керівництву. Послідовність виконання функцій внутрішнього аудиту [26, с.65].

Таблиця 1.5

Послідовність виконання функцій внутрішнього аудиту

№ п/п	Назва функції	Зміст та порядок функції внутрішнього аудиту
1.	ПЛАНУВАННЯ	Визначення мети внутрішнього аудиту Розробка плану аудиторських процедур Визначення правил і прийомів внутрішнього аудиту
2.	ОРГАНІЗАЦІЯ	Вибір об'єкта аудиту Предмет аудиту Виконавець аудиторських процедур Створення інформаційно-нормативної, матеріально-технічної бази
3.	ОПЕРАЦІЙНА ФУНКЦІЯ	Вивчення бізнес-плану підприємства Оцінка системи обліку і звітності Перевірка дотримання принципів бухгалтерського обліку та чинного законодавства

Продовження табл. 1.5

4.	КОНТРОЛЬ	Реалізація аудиторських процедур Визначення норм (стандартів) внутрішнього аудиту Зіставлення результатів внутрішнього аудиту Складання звіту та висновку про перевірку Розробка заходів з усунення виявлених недоліків Прогноз фінансової стратегії і розвитку підприємства Участь у реалізації матеріалів внутрішнього аудиту з нормами (стандартами)
5.	РЕАЛІЗАЦІЯ МАТЕРІАЛІВ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ	Складання звіту та висновку про перевірку Розробка заходів з усунення виявлених недоліків Прогноз фінансової стратегії і розвитку підприємства Участь у реалізації матеріалів внутрішнього аудиту

Джерело: створено автором на основі джерела [6;8;13;15;22].

Внутрішній контроль – це форма контролю фінансовогосподарської діяльності підприємств, дотримання законодавства з фінансових питань, достовірності обліку та звітності, спосіб документального виявлення недочетів, розтрат, привласнення й розкрадання грошових коштів і матеріальних цінностей, попередження фінансових зловживань [12, с1]. Одним із найважливіших показників, які характеризують фінансовий стан підприємства, є стан розрахунків з дебіторами і кредиторами. Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку № 10 «Дебіторська заборгованість», затвердженим наказом Міністерства 41 фінансів України № 237 від 08.10.1999 р., визначаються методологічні основи формування бухгалтерського обліку і розкриття у фінансовій звітності підприємствами, установами, організаціями та іншими юридичними особами, незалежно від форм власності (крім бюджетних організацій), інформації про дебіторську заборгованість, яку аудитор повинен використати у своїй роботі [18, с.9]. Перш ніж здійснювати контроль на підприємстві аудитор необхідно розробити програму перевірки. Завдання контролю дебіторської

заборгованості є такими : – установлення реальності дебіторської та простроченої(за якою минув строк позовної давності) заборгованостей; – перевірка правильності списання заборгованості, строк позовної давності якої минув; – перевірка достовірності відображення в обліку дебіторської заборгованості залежно від прийнятого методу визначення реалізації; – перевірка правильності та обґрунтованості списання заборгованості; – дослідження правильності оформлення і відображення в обліку заборгованості за виданими авансами, пред’явленими претензіями. На будь-якому підприємстві створюється система внутрішнього контролю для виконання поставлених перед нею завдань. Система внутрішнього контролю – це всі внутрішні правила та процедури контролю, запроваджені керівництвом для забезпечення стабільного й ефективного функціонування підприємства, дотримання внутрішньої господарської політики, збереження та раціонального використання активів, точності і повноти бухгалтерських записів, своєчасної підготовки фінансової інформації, запобігання фальсифікаціям. Головними функціями служби внутрішнього контролю підприємств торгівлі є такі: – контроль за формуванням витрат за місцем їх виникнення, основними технологічними процесами та окремими видами діяльності підприємства; – виявлення відхилень від затверджених кошторисів і нормативів, аналіз їх причин, установлення осіб, винних у цьому; – пошук внутрішніх резервів поліпшення фінансово-господарської діяльності підприємства; контроль за дотриманням податкового законодавства; проведення перевірок діяльності структурних 42 підрозділів з метою забезпечення ефективності та точності бухгалтерських даних і збереження активів підприємства; – складання та надання висновків і звітів під час проведення перевірок, забезпечення необхідною інформацією керівництва підприємства. Такий контроль на підприємствах торгівлі має здійснюватись повсякденно спеціалізованим відділом, окрім бухгалтерії та головного бухгалтера. У невеликих фірмах обов’язки внутрішнього контролю покладаються на ревізійну комісію, яка призначається засновниками.

Об'єктом внутрішнього контролю мають бути: система бухгалтерського обліку підприємства, достовірність звітності, стан майна, забезпеченість власними обіговими контактами, фінансова стійкість, платоспроможність, система управління підприємством, якість роботи економічних служб, оподаткування, нормування організації виробництва, виконавча дисципліна тощо [2, с. 168]. Система внутрішнього контролю підприємств торгівлі входить до сфери бухгалтерського обліку і містить [5, с. 272]: 1. Середовище контролю, де відбуваються операції, заходи й записи, які характеризують важливість чинної системи внутрішнього контролю для підприємства. До чинників середовища контролю належать: – діяльність керівництва (власників) клієнта; – політика та методи керівництва; – організаційна структура підприємства і методи розподілу функцій управління та відповідальності; – управлінські методи контролю, у тому числі кадрова політика і практика, а також порядок розподілу обов'язків; 2. Специфічні заходи контролю передбачають: – періодичне зіставлення, аналіз і перевірку рахунків; – перевірку арифметичної точності записів; – контроль за дотриманням умов функціонування комп'ютерних інформаційних систем, зокрема контроль за періодичними змінами комп'ютерних програм, доступом до бази інформаційних даних; – ведення і перевірку контрольних рахунків та облікових реєстрів рахунків; – порядок проходження та затвердження документів (графік документообігу); – зіставлення внутрішніх правил із вимогами законодавчих актів та зовнішніми джерелами інформації; 43 – порівняння загальної суми грошових коштів, вартості цінних паперів і товарно-матеріальних запасів із записами в облікових регістрах; – порівняння й аналіз фінансових результатів діяльності підприємства з показниками фінансового плану (прогнозу). Розробляючи загальний план перевірки, перевіряючий мусить оцінити властивий ризик на рівні фінансового звіту. Працюючи над програмою перевірки, він визначає зв'язок такої оцінки з суттєвими залишками на рахунках і класами операцій на рівні тверджень, щоби з'ясувати високий рівень властивого ризику. Найважливішою формою

внутрішнього контролю є інвентаризація майна, коштів і розрахунків. Перевіряючи виконання плану проведення інвентаризацій, перевіряючий має встановити: чи правильно визначений склад постійно діючої комісії та чи затверджений він наказом керівника підприємства; чи встановлений порядок створення робочих інвентаризаційних комісій і чи своєчасно результати інвентаризації відображаються в бухгалтерському обліку. Проведення інвентаризації дозволяє підтвердити або спростувати інформацію тих бухгалтерських документів (первинних та зведених), за якими можна визначити законність, доцільність і необхідність здійснених працівниками підприємства господарських операцій [3, с. 272]. Завдання інвентаризації дебіторської заборгованості полягають у [3, с. 272]: – визначенні фактичної наявності, якості, стану й вартості грошових коштів, дебіторської заборгованості, витрат і доходів майбутніх періодів; – встановленні причин та умов виникнення розбіжностей за письмовими поясненнями відповідальних за облік дебіторської заборгованості, зобов'язань і забезпечень осіб; – розробці пропозицій щодо врегулювання розбіжностей та поліпшення обліку й контролю на підприємстві; – перевірці обґрунтованості записів на рахунках і в регістрах обліку розрахунків із працівниками, бюджетом, державними цільовими позабюджетними фондами, покупцями, постачальниками та іншими дебіторами і кредиторами тощо; – дотриманні порядку врегулювання інвентаризаційних різниць. Основними способами проведення інвентаризації дебіторської заборгованості є такі [4, с. 406]: 44 – підтвердження сальдо, що полягає в отриманні від контрагентів підтверджень правильності сум, зазначених у бухгалтерському обліку підприємства, що вивчається, а також виявлення різниць; – порівняння даних регістрів бухгалтерського обліку з відповідними документами й підтвердження їх реальності. Серед об'єктів уваги інвентаризаційної комісії мають перебувати кошти в дебіторській заборгованості, у розрахунках за невідфактуровані поставки, за нестачами і втратами. При цьому треба з'ясувати наявність рішень про відшкодування всіх нестач та

проконтролювати відправлення матеріалів про їх стягнення до відповідних органів. Дебіторська заборгованість на час інвентаризації має бути підтверджена витягами з аналітичного обліку розрахунків, направленими дебіторам, і векселями підприємства. Дебітори зобов'язані протягом 10 днів з дня отримання цих відомостей підтвердити свою заборгованість або надіслати власні заперечення з цього приводу. Форму акта звірки розрахунків затверджена наказом Мінекономіки, Мінфіну і Держкомстату України від 10 листопада 1998 р. № 148/234/383 [6, с. 272]. Під час інвентаризації стану розрахунків із працівниками підприємства перевіряються звіти підзвітних осіб за виданими авансами з урахуванням їх цільового призначення; виявляються несплачені суми по заробітній платі, які підлягають депонуванню, а також суми і причини виникнення переоплат працівникам; обґрунтованість відображеної в бухгалтерському обліку заборгованості за недостачами та крадіжками. У результаті інвентаризації на рахунках обліку розрахунків із покупцями й замовниками, постачальниками й підрядниками, іншими дебіторами й кредиторами мають залишитися тільки суми, погоджені звірянням розрахунків. В окремих випадках, коли до кінця звітнього року розбіжності залишилися неврегульованими, допускається відображення розрахунків із дебіторами та кредиторами кожною зі сторін у своєму балансі в сумах, що впливають із записів у бухгалтерському обліку. Зацікавлена сторона (тобто підприємствокредитор) зобов'язана вжити заходи з урегулювання таких розбіжностей у встановленому порядку. За дебіторською і кредиторською заборгованостями з простроченим терміном позовної давності, що підлягають списанню з балансу, до акта інвентаризації додають довідку про назву дебіторів і кредиторів, суму заборгованості, дату і підстави її виникнення, а також про причини та осіб, винних у простроченні терміну позовної давності. Особливу увагу інвентаризаційна комісія приділяє перевірці дат виникнення та строків погашення дебіторської заборгованості, зобов'язань, а також простроченої заборгованості; оцінці дебіторської заборгованості й зобов'язань. За результатами інвентаризації резервів

(забезпечень) має бути визначена сума, що підлягає додатковому нарахуванню або зменшенню. Результати інвентаризаційної роботи слід висвітлювати у Примітках (пояснювальній записці) до річного фінансового (бухгалтерського) звіту, що дасть змогу його зовнішнім користувачам дістати відповідну аналітичну інформацію. Записи в бухгалтерському обліку, пов'язані з урегулюванням інвентаризаційних розбіжностей, роблять у тому місяці, коли завершено інвентаризацію, а щодо розбіжностей, установлених інвентаризацією, яку проводили за станом на кінець року, у грудні [14, с.65].

До обов'язків служби внутрішнього аудиту необхідно віднести:

- забезпечення постійного аналізу та контролю ймовірних ризиків діяльності підприємства, оцінки повноти та надійності ведення бухгалтерського обліку, операційного та адміністративного контролю;
- забезпечення постійного контролю за дотриманням співробітниками підприємства встановленого документообороту, процедур проведення операцій, функцій та повноважень згідно з покладеними на них обов'язками;
- проведення розгляду фактів порушень співробітниками підприємства чинного законодавства України, інших нормативно-правових актів та стандартів професійної діяльності, внутрішніх документів, які регулюють та визначають політику підприємства;
- надання рекомендацій керівництву або власнику підприємства при прийнятті рішень щодо забезпечення недопущення дій, результатом яких може стати порушення чинного законодавства, інших нормативно-правових актів;
- розробку рекомендацій та вказівок щодо усунення виявлених порушень, покращання системи внутрішнього контролю та здійснювати контроль за їх використанням та виконанням; – забезпечення схоронності та повернення одержаних від підрозділів підприємства документів на всіх носіях.
- забезпечення повноти документування кожного факту перевірки, оформлення письмово висновків, де мають бути відображені усі питання,

вивчені в ході перевірки, та рекомендації, надані керівництву або власнику підприємства;

- контролювання організації роботи на підприємстві з вивчення усіма співробітниками вимог чинного законодавства України, нормативно-правових актів, інших підзаконних та відомчих актів, внутрішніх документів підприємства на підставі переліку службових обов'язків;

- керівник служби внутрішнього аудиту підприємства приймає участь у засіданнях керівних структур при обговоренні тем, які прямо або побічно стосуються внутрішнього контролю і аудиту, бухгалтерського обліку, структури або розвитку підприємства.

Ми вважаємо, що по аналогії з зовнішнім аудитом, спеціаліст служби внутрішнього аудиту підприємства повинен дотримуватись:

- принципу незалежності, об'єктивності та доброзичливості;
- принципу конфіденційності інформації;
- принципу майстерності і компетентності;
- принципу контролю роботи, яка виконується іншими спеціалістами, що залучаються до аудиторської перевірки;
- принципу документування внутрішнього аудиту [30, с.122].

З метою представлення реальної інформації в фінансовій звітності запропоновано використовувати новий метод обчислення резерву сумнівних боргів та методику його відображення на рахунках бухгалтерського обліку. Для цього необхідно відокремити сумнівну заборгованість із загальної суми дебіторської заборгованості, яка є “нормальною” та одночасно виявити суму безнадійної заборгованості на звітну дату. Сумнівну заборгованість розподілити по групах в залежності від термінів непогашення (кількість груп за періодами несплати боргу визначаються в обліковій політиці). Встановити коефіцієнти сумнівності для кожної групи, які обчислюється за формулою (1):

$$K_{ci} = \frac{ТПБ}{ТПД} \quad (1.1.)$$

де K_{ci} – коефіцієнт сумнівності кожної групи дебіторів;

ТПБ – термін прострочення боргу, в днях або в місяцях;

ТПД – термін позовної давності, в днях або в місяцях.

Отже, основним принципом організації внутрішнього аудиту є незалежність, яка обумовлюється чітким встановленням прав, обов'язків і відповідальності, підзвітністю і підлеглистю тільки керівнику та вищестоящому керівництву. Послідовність виконання функцій внутрішнього аудиту.

РОЗДІЛ 2

ОЦІНКА СТАНУ ОБЛІКУ, КОНТРОЛЮ, АНАЛІЗУ ТА АУДИТУ РОЗРАХУНКІВ ПІДПРИЄМСТВА З ДЕБІТОРАМИ ТА КРЕДИТОРАМИ

2.1. Організаційно-економічна характеристика досліджуваного підприємства

Для дослідження обліку оподаткування і аналізу розрахунків підприємства з дебіторами та кредиторами ми обрали ПАТ «Чернівецький хлібокомбінат»

Завод виробляє 74 тони на добу хлібобулочних виробів і є основним постачальником хліба в Чернівецькій області.

У 2004 році згідно I етапу Інвестиційної програми з модернізації, реконструкції і вдосконалення виробничих потужностей була запущена нова лінія з виробництва батонів, потужністю 12,5 тон на добу.

Лінія укомплектована тунельною піччю (обладнання Revent (Швеція), тістоподільним обладнанням Pietro-Berto (Італія).

У 2005 році розпочався II етап Інвестиційної програми з запуску двох механізованих ліній. Лінія з виробництва житньо-пшеничних сортів хліба, потужністю 7 тон на добу, укомплектована обладнанням Miwe та Glimek. Лінія з виробництва дрібноштучних виробів, потужністю 3 тони/добу укомплектована обладнанням Revent та Восход (Росія). Запуск ліній відбувся навесні 2006 року.

У листопаді 2005 року було придбано споруду для будівництва нової площадки заводу, цех №3.

У 2006-2007 роках в рамках виконання з етапу Інвестиційної програми завершено будівництво цеху №3, в якому працює лінія з випуску батону, а також передбачено встановлення трьох автоматизованих ліній з виробництва житнього подового хлібу і пшеничного подового хлібу.

У 2008 році введена в експлуатацію нова механізована лінія з виробництва батонів і овального пшеничного хліба. Лінія укомплектована обладнанням Revent, Glimek, тістомісом Diosna. Потужність лінії — 15 тон на добу.

Загальна вартість інвестицій в завод за 2005-2008 роки склала більше 4,5 млн. євро.

У липні 2010 року був відкритий «Палац хліба», де вся хлібна і кондитерська продукція була представлена ВАТ «Чернівецький хлібокомбінат».

ПАТ «Чернівецький хлібокомбінат» встановив нову різально-пакувальну машину фірми DAUB (Голландія). Вся продукція упаковується в фірмову упаковку зі зручним кліпсатором.

В 2016 році був запущений кондитерський цех потужністю до 10 тон на добу.

Основні види діяльності із зазначенням найменування виду діяльності та коду за КВЕД [36]:

- 10.71 Виробництво хліба та хлібобулочних виробів; виробництво борошняних кондитерських виробів, тортів і тістечок нетривалого зберігання.
- 10.72 Виробництво сухарів і сухого печива; виробництво борошняних кондитерських виробів, торів і тістечок тривалого зберігання.
- 10.73 Виробництво макаронних виробів та подібних борошняних виробів.

Фінансова звітність підготовлена управлінським персоналом відповідно до конкретної застосовної концептуальної основи фінансової звітності, яка охоплює стандарти фінансової звітності та обліку МСФЗ, МСБО 1, МСБО 7, МСБО 8, МСБО 16, МСБО 36, МСБО 2, МСБО 38, МСБО 39, МСБО 21, МСБО 12 та правові вимоги, передбачені Законом України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" від 16.07.1999 року № 996-XIV зі змінами та доповненнями № 720-IX від 17.06.2020.

Таблиця 2.1

Динаміка майна ПАТ «Чернівецький хлібокомбінат» за 2015-2019 рр.

Показники	2015	2016	2017	2018	2019	Абсолютний приріст суми, тис. грн.		Темп приросту, %	
	Сума, тис. грн.	Сума, тис. грн.	Сума, тис. грн.	Сума, тис. грн.	Сума, тис. грн.	2019-2015	2019-2018	2019-2015	2019-2018
<i>Актив</i>									
Необоротні активи	16097	17356	18091	17871	26031	9934	8160	161,71	145,66
Нематеріальні активи	7	3	1	0	89	82	89	1271,43	0,00
Незавершені капітальні інвестиції	0	0	0	0	2033	2033	2033	0	0,00
Основні засоби	16090	17353	18090	17871	23909	7819	6038	148,595	133,79
Оборотні активи	55487	49931	61147	73617	70189	14702	-3428	126,50	95,34
Запаси	10509	8494	6770	14533	8174	-2335	-6359	77,78	56,24
Векселі одержані	20900	20900	20900	20900	20900	0	0	100,00	100,00
Дебіторська заборгованість	23108	19239	30978	35459	38106	14998	2647	164,90	107,46
Гроші та їх еквіваленти	970	475	453	1408	1353	383	-55	139,48	96,09
Інші оборотні активи	0	823	548	1317	1656	1656	339	0,00	125,74
Необоротні активи, утримуванні для продажу, та групи вибуття	0	0	1498	0	0	0	0	0,00	0,00
Баланс	71584	67287	79238	91488	96220	24636	4732	x	X

Джерело: розраховано автором на основі [дод. Е, Є, Ж, З, К]

Вартість майна ПАТ «Чернівецький хлібокомбінат» зросла на кінець 2019 року порівняно зі станом на кінець 2018 року на 4 732 тис. грн. або на 5,2 %, тоді як порівняно із 2015 роком було значне зростання вартості майна на 24 636 тис. грн або 34,42%. Це оцінюється позитивно, оскільки це має чималий вплив на зростання обсягів виробництва продукції, появу нових замовників і збільшення прибутку. Розглянемо причини, що вплинули на зміну валюти балансу.

Основну роль у зростанні активів підприємства відіграло збільшення оборотних активів на 14 702 тис. грн. або 26,50% у 2019 році порівняно з 2015 роком, тоді як порівняно із 2018 роком відбулось скорочення оборотних активів на 4,66%. Найбільший вплив на зростання оборотних активів має

збільшення дебіторської заборгованості протягом досліджуваного періоду від 41,65% до 54,29%. Натомість частка запасів у оборотних активів скоротилась із 18,94% до 11,65%. Також значну частку протягом досліджуваного періоду займала така стаття оборотних активів як «Векселі одержані» і становила вона на кінець 2019 року 29,78%.

Згідно даних таблиці покажемо структуру майна ПАТ «Чернівецький хлібокомбінат» за 2015-2019 рр.

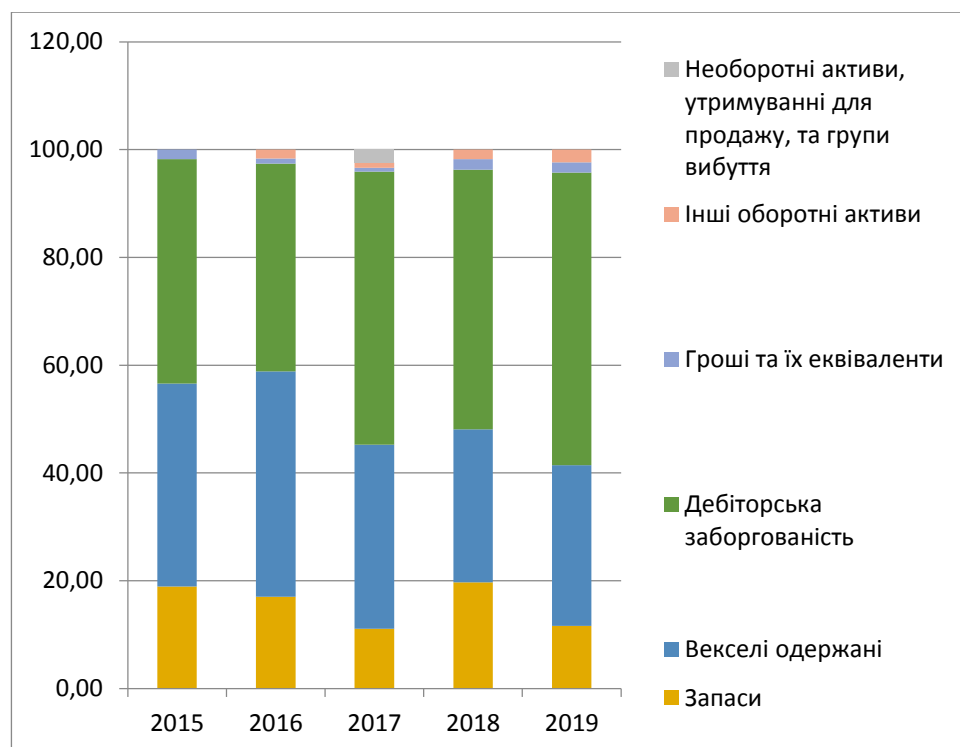

Рис. 2.1. Структура майна ПАТ «Чернівецький хлібокомбінат» за 2015-2019 рр.

Отже, ситуація із необоротними активами була неоднозначною у 2019 році, оскільки відбулось їх зменшення на 220 тис. грн або на 1,22%. Тоді як у 2018 році відбулось зростання необоротних активів на 8 160 тис. грн або 45,66%. Найбільшу частку серед необоротних активів протягом досліджуваного періоду займали основні засоби, які становили більше 90%. На кінець 2019 року у підприємства появились незавершені капітальні інвестиції у сумі 2 033 тис. грн, що оцінюється позитивно.

Зміни у структурі активу балансу можна оцінювати негативно, оскільки темп росту необоротних активів перевищує темп росту оборотних активів.

Таблиця 2.2

**Динаміка складу дебіторської заборгованості ПАТ «Чернівецький
хлібокомбінат» за 2015-2019 рр.**

Показники	2015	2016	2017	2018	2019	Абсолютний приріст суми, тис. грн.		Темп приросту, %	
	Сума, тис. грн.	Сума, тис. грн.	Сума, тис. грн.	Сума, тис. грн.	Сума, тис. грн.	2019-2015	2019-2018	2019-2015	2019-2018
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	2242	3090	7283	6783	7506	5264	723	334,79	110,66
Дебіторська заборгованість за розрахунками	8431	16266	14590	0	0	-8431	0	0,00	0,00
Інша дебіторська заборгованість	8532	10934	12822	30579	30839	22307	260	361,45	100,85
Всього дебіторської заборгованості	19205	30290	34695	37362	38345	19140	983	199,66	102,63

Джерело: розраховано автором на основі [дод. Е, Є, Ж, З, К]

Отже, згідно аналізованих даних загальна сума дебіторської заборгованості у 2019 році в порівнянні з 2015 роком зросла на 19140 тис. грн або 199,66%. Таке зростання було спричинене за рахунок зростання дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги на 5264 тис. грн або 334,79%, а також за рахунок зростання іншої дебіторської заборгованості на 22307 тис. грн або 361,45%. Основну частку в структурі дебіторської заборгованості в 2019 році становила інша дебіторська заборгованість, а саме 80,43%. Дебіторську заборгованість за розрахунками нам виплатили і в 2019 році вона була рівна нулю. Загалом динаміка дебіторської заборгованості оцінюється негативно, адже велика сума коштів підприємства була витягнута з грошового обороту.

Згідно даних таблиці можемо розглянути структуру дебіторської заборгованості ПАТ «Чернівецький хлібокомбінат» за 2015-2019 рр

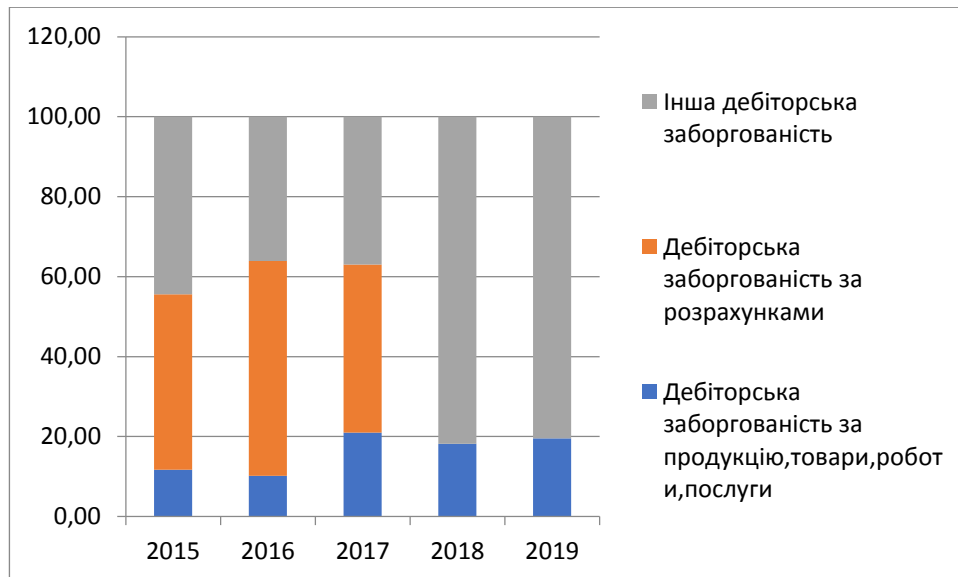

Рис. 2.2. Структура дебіторської заборгованості ПАТ «Чернівецький хлібокомбінат» за 2015-2019 рр.

Отже, дебіторську заборгованість за розрахунками нам виплатили і в 2018 році вона була рівна нулю. Загалом динаміка дебіторської заборгованості оцінюється негативно, адже велика сума коштів підприємства була витягнута з грошового обороту. Зміни у структурі активу балансу можна оцінювати негативно, оскільки темп росту необоротних активів перевищує темп росту оборотних активів.

2.2. Практичні аспекти ведення обліку, контролю та аналізу розрахунків підприємства з дебіторами та кредиторами на ПАТ «Чернівецький хлібокомбінат»

Згідно з П(С)БО 10 дебіторська заборгованість поділяється на довгострокову та поточну. При цьому враховуються два критерії: строк погашення та зв'язок з нормальним операційним циклом.

Поточна дебіторська заборгованість – виникає в ході нормального операційного циклу або буде погашена протягом 12 місяців з дати балансу. Тобто для віднесення дебіторської заборгованості до поточної, достатньо наявності хоча б одного з двох наведених критеріїв [48, с.63].

Довгострокова дебіторська заборгованість – не виникає в ході нормального операційного циклу і буде погашена після 12 місяців з дати балансу, тобто для віднесення заборгованості до довгострокової, необхідна одночасна наявність двох наведених критеріїв. Тому доцільно розглянути динаміку показників оцінки дебіторської заборгованості ПАТ «Чернівецький хлібокомбінат» за 2015-2019 рр. у таблиці 2.3.

Таблиця 2.3

Динаміка показників оцінки дебіторської заборгованості ПАТ «Чернівецький хлібокомбінат» за 2015-2019 рр.

Показники	Роки					Абсолютний приріст		Темп приросту	
	2015	2016	2017	2018	2019	2015-2019	2019-2018	2015-2019	2019-2018
Середньорічна величина дебіторської заборгованості, тис. грн.	21173,5	25108,5	33242	36782	38394	17221	1612,0	181,33	104,3
Середньорічна величина оборотних активів, тис. грн.	52709	54790,0	66244	71903	71346	18637	-556,5	135,36	99,22
Чистий дохід, тис. грн.	128863	127067	19465	179818	186210	57347	6392,0	144,5	103,55
Коефіцієнт відволікання оборотних активів у дебіторську заборгованість	0,40	0,458	0,502	0,512	0,538	0,1	0,0	-	-
Середній період інкасації дебіторської заборгованості, дні	896,18	785,57	717,40	703,73	668,97	-227,2	-34,8	-	-
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	6,09	5,06	5,86	4,89	4,85	-1,2	0,0	-	-

Джерело: створено автором на основі джерела [дод. Е, Є, Ж, З, К]

Отже, згідно даних таблиці дебіторська заборгованість підприємства у 2019 році в порівнянні з 2018 роком зросла на 104,38%, а у 2019 році в порівнянні з 2015 роком на 181,33%. Чистий дохід зріс на 103,55% у 2019 році

в порівнянні з 2018 роком, а у 2019 році в порівнянні з 2015 роком зріс на 144,5%. Отже, можемо зробити висновок, що підприємство мало тенденцію до зростання дебіторської заборгованості та зростання чистого доходу, що оцінюється негативно і ця тенденція свідчить про те, що дебіторська заборгованість зросла невиправдано для підприємства, оскільки це було зумовлене приростом обсягу реалізації продукції. Така динаміка дебіторської заборгованості створює загрозу платоспроможності ПАТ «Чернівецький хлібокомбінат» і може загрожувати банкрутством підприємства. Також відбулось зростання частки дебіторської заборгованості в оборотні активи, зокрема з 40% у 2015 році, до 45,8% у 2016 році, до 50.2% у 2017 році, до 51.2% у 2018 році та до 53,8% у 2019 році. Позитивно оцінюється пришвидшення розрахунків з дебіторами, адже показник має тенденцію до зменшення, так у 2015 році розраховувались кожні 896 днів, у 2016 році – кожні 785 днів, у 2017 році – кожні 717 днів, у 2018 році – кожні 703 днів, а у 2019 році кожні 669 днів. Хоча цей показник не є цілком задовільним але його тенденція вважається позитивною. Отже, динаміка показників оцінки дебіторської заборгованості оцінюється негативно.

Далі нам необхідно розглянути коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості та тривалість обороту дебіторської заборгованості, а також тривалість операційного циклу, фінансового циклу та коефіцієнт стійкості економічного зростання тому доцільно розглянути динаміку показників ефективності використання ресурсів ПАТ «Чернівецький хлібокомбінат» за 2015–2019 рр. у таблиці 2.4.

Таблиця 2.4

Динаміка показників ефективності використання ресурсів ПАТ
«Чернівецький хлібокомбінат» за 2015–2019 рр.

Показники	2015	2016	2017	2018	2019	Абсолютний приріст	
						2015-2019	2018-2019
Чистий дохід, тис. грн.	128863	127067	194653	179818	186210	57347	6392
Собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	87776	83807	120196	119006	120377	32601	1371
Середньорічна вартість капіталу, тис. грн.	69435,5	73262,5	84974	93854	100368,5	30933	6514,5
Середньорічна вартість запасів, тис. грн.	9501,5	7632	10651,5	11353,5	8079,5	-1422	-3274
Середньорічна вартість дебіторської заборгованості за продукцію, товари, робот, послуги, тис. грн.	1882,5	2666	5186,5	6961,5	7144,5	5262	183
Середньорічна вартість виданих авансів, тис. грн.	9735,5	12348,5	15428	0	0	-9735,5	0
Середньорічна вартість кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги, тис. грн.	18222,5	17483	21480,5	33010,5	35092,5	16870	2082
Середньорічна вартість отриманих авансів, тис. грн.	262	283,5	301,5	0	0	-262	0
Коефіцієнт оборотності капіталу	1,86	1,73	2,29	1,92	1,86	-0,001	-0,06
Тривалість обороту капіталу, днів	193,98	207,56	157,15	187,90	194,04	0,063	6,14
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості за продукцію, товари, робот, послуги	68,45	47,66	37,53	25,83	26,06	-42,39	0,23
Тривалість обороту дебіторської заборгованості за продукцію, товари, робот, послуги, днів	5,26	7,55	9,59	13,94	13,81	8,55	-0,12
Коефіцієнт оборотності запасів	9,24	10,98	11,28	10,48	14,90	5,66	4,42
Тривалість обороту запасів, днів	38,97	32,78	31,91	34,34	24,16	-14,81	-10,18
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги	4,82	4,79	5,59	3,61	3,43	-1,39	-0,17
Тривалість обороту кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги, днів	74,74	75,10	64,35	99,86	67,84	-6,89	-32,01
Тривалість обороту виданих авансів, днів	39,93	53,04	46,22	0,00	0,00	-39,93	0,00
Тривалість обороту отриманих авансів, днів	0,73	0,80	0,56	0,00	0,00	-0,73	0,00
Операційний цикл, днів	44,23	40,34	41,50	48,28	37,98	-6,25	-10,31
Фінансовий цикл, днів	-30,51	-34,76	-22,85	-51,58	-29,87	0,64	21,71
Коефіцієнт стійкості економічного зростання	4,88	2,06	16,29	12,53	4,68	-0,2	-7,85

Джерело: створено автором на основі джерела [дод. Е, Є, Ж, З, К]

Отже, за аналізований період, загальний капітал ПАТ «Чернівецький хлібокомбінат», авансований у активи підприємства обернувся у 2015 році – 1,86 рази, у 2016 році – 1,73 рази, у 2017 році – 2,29 рази, у 2018 році – 1,92 рази, а вже у 2019 році – 1,86 рази, що є досить позитивним, адже характеризує ефективність використання підприємством всіх активів. Протягом 2015-2019 рр. тривалість обороту зростала, що є негативним.

Щодо оборотності дебіторської заборгованості за продукцію, товари, робіт, послуги у 2019 році спостерігалось зростання показника на 0,23 пункта, порівняно із 2018 роком, але якщо порівнювати із 2015 роком, то було скорочення оборотності на 42,39 пункта. Тривалість обороту дебіторської заборгованості навпаки зменшився, що оцінюється позитивно. Збільшенню фінансового циклу також сприяло зменшення тривалості оборотів виданих авансів. Щодо операційного циклу підприємства, то він зменшився в динаміці, що означає скорочення періоду часу від моменту надходження сировини і матеріалів на підприємство до моменту отримання грошових коштів за реалізовану продукцію. Також відбулося зростання фінансового циклу у 2019 році майже на 1 день, порівняно із 2016 роком та на 22 дні, порівняно із 2018 роком, тобто періоду часу від моменту вкладання коштів у запаси до моменту отримання їх внаслідок реалізації продукції. Щодо коефіцієнта стійкості економічного зростання, ми можемо бачити зменшення частки власного капіталу сформованого за рахунок реінвестованого чистого прибутку. У 2019 році ця частка зменшилась на 7,85% порівняно із 2018 роком і це означає, що це є недостатньо для забезпечення фінансової стійкості. В цілому ділова активність підприємства погіршилась у динаміці.

До робочого плану рахунків відноситься дебіторської заборгованості ПАТ «Чернівецький хлібокомбінат» належать:

- 18 Довгострокова дебіторська заборгованість та інші необоротні активи ;
- 181 Заборгованість за майно, що передано у фінансову оренду;
- 182 Довгострокові векселі одержані;

- 183 Інша дебіторська заборгованість.

Таблиця 2.5

Кореспонденція рахунків обліку дебіторської заборгованості ПАТ
«Чернівецький хлібокомбінат»

№	Зміст господарської операцій	Кореспонденція рахунків	
		Дебет рахунку	Кредит рахунку
Реалізація вітчизняному покупцю			
1.	Готової продукції	361	701
2.	Товарів	361	702
3.	Робіт та послуг	361	703
Одночасно на суму ПДВ			
4.	Оподатковано готову продукцію	701	641
5.	Оподатковано товари	702	641
6.	Оподатковано роботи і послуги	703	641
Списуємо собівартість реалізованих:			
7.	Готової продукції	901	26,27,21
8.	Товарів	902	28
9.	Робіт та послуг	903	23
10.	Погашена дебіторська заборгованість грошовими коштами	311, 301	361
11.	Погашена дебіторська заборгованість за взаєморозрахунками	63,68	361

Джерело: План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій

Отже, дебіторська заборгованість - сума заборгованості дебіторів підприємству на певну дату.

Синтетичний облік розрахунків у національній і іноземній валютах за кредитами банків, строк повернення яких не перевищує дванадцяти місяців з дати балансу, та за позиками, термін погашення яких минув ведеться на рахунку 60 «Короткострокові позики»

До робочого плану рахунків короткострокових зобов'язань ПАТ «Чернівецький хлібокомбінат» належать [49, с.17]:

60 Короткострокові позики;

61 Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями;

62 Короткострокові векселі видані;

- 63 Розрахунки з постачальниками та підрядниками;
- 64 Розрахунки за податками і платежами;
- 65 Розрахунки за страхуванням;
- 66 Розрахунки за виплатами працівникам;
- 67 Розрахунки з учасниками;
- 68 Розрахунки за іншими операціями;

Розглянемо кореспонденцію рахунків, які використовує підприємство ПАТ «Чернівецький хлібокомбінат».

Таблиця 2.6

Бухгалтерські проведення щодо обліку одержання та погашення короткострокових позик ПАТ «Чернівецький хлібокомбінат»

№ п/п	Зміст господарської операції:	Дебет	Кредит
1	Одержано на поточний рахунок в банку короткострокову позику банку	31	60
2	Сплачено кошти в касу за короткострокову позику	30	60
3	Погашення короткострокових позик векселем одержаним	60	34
4	Зараховано як інший операційний дохід суму списаної позики	60	71

Джерело: розроблено авторами на основі [54]

Рахунок 60 ” Короткострокові позики ” має такі субрахунки:

- 601 “ Короткострокові кредити банків у національній валюті ”;
- 602 “ Короткострокові кредити банків в іноземній валюті ”;
- 603 “ Відстрочені короткострокові кредити банків у національній валюті”;
- 604 “ Відстрочені короткострокові кредити банків в іноземній валюті ”;
- 605 “ Прострочені позики в національній валюті ”;
- 606 “ Прострочені позики в іноземній валюті ”.

Аналітичний облік ведеться за позикодавцями (банками) в розрізі кожного кредиту (позики) окремо та строками їх погашення.

При використанні підприємством журнально-ордерної форми обліку для узагальнення інформації про короткострокові позики підприємства використовується журнал-ордер № 2, 3.

Облік поточної заборгованості за довгостроковими зобов'язаннями здійснюється на рахунку 61 «Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями», який призначено для узагальнення інформації про стан розрахунків за поточними зобов'язаннями, переведеними зі складу довгострокових, при настанні строку погашення протягом дванадцяти місяців з дати балансу.

Таблиця 2.7

Бухгалтерські проведення щодо обліку погашення поточної заборгованості за довгостроковими зобов'язаннями ПАТ «Чернівецький хлібокомбінат»

№ п/п	Зміст господарської операції:	Дебет	Кредит
1	Погашення поточної заборгованості за довгостроковим зобов'язанням готівкою	61	30
2	Погашення поточної позики за довгостроковим зобов'язанням за рахунок зменшення боргу дебіторів	61	37
3	Погашення поточної позики за довгостроковим зобов'язанням за рахунок короткострокової позики	61	60
4	Переоформлено відтерміновану податкову заборгованість на поточну заборгованість за довгостроковим зобов'язанням	55	61

Джерело: розроблено авторами на основі [63, с. 85]

Рахунок 61 "Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями" має такі субрахунки:

- 611 "Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями в національній валюті"
- 612 "Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями в іноземній валюті"

Аналітичний облік ведеться за кредиторами та видами заборгованості.

Кредиторська заборгованість перед постачальниками та підрядниками утворюється шляхом придбання матеріальних цінностей з відстрочкою платежу (так званий товарний кредит), а при застосуванні попередньої або авансової оплати у покупця виникає дебіторська заборгованість за виданими авансами.

Синтетичний та аналітичний облік розрахунків з постачальниками і підрядниками ведеться на рахунку 63 “ Розрахунки з постачальниками і підрядниками ”.

Аналітичний облік на рахунку № 63 ведеться окремо за кожним постачальником та підрядником у розрізі документів (рахунків), за якими виникла кредиторська заборгованість.

Таблиця 2.8

Бухгалтерські проведення щодо обліку розрахунків з постачальниками і підрядниками ПАТ «Чернівецький хлібокомбінат»

№ з/п	Зміст господарських операцій	Дебет	Кредит
1	Від постачальників оприбутковано:		
	– об’єкти необоротних активів	10, 11, 12, 15, 16	63
	– виробничі запаси, малоцінні швидкозношувані предмети	20, 22	63
	– товари	28	63
2	Визнано та відображено заборгованість перед постачальниками й підрядниками за виконані роботи і послуги, що пов’язані із:		
	– виконанням будівельно-монтажних робіт	151	63
	– придбанням та доведенням до належного стану об’єктів необоротних активів	152, 153, 154, 155	63
	– виробництвом продукції	23	63
	– операціями, які стосуються майбутніх періодів	39	63
	– операціями загальновиробничого призначення	91	63
	– організацією та управлінням підприємством	92	63
	– збутом продукції	93	63
3	Відображено податковий кредит за податком на додану вартість	641	63

Продовження табл. 2.8

4	Пред'явлено претензію постачальнику за невиконання умов договору	374	63
5	Відображено збільшення заборгованості перед постачальником на суму нарахованих фінансових санкцій за невиконання умов договору	948	63
6	Заборгованість перед постачальниками та підрядниками погашено:		
	– готівкою	63	30
	– безготівковим шляхом	63	31
	– коштами, виданими у підзвіт	63	372
7	Здійснено взаємозарахування заборгованостей у рахунок раніше виданого авансу	63	371
8	Списано кредиторську заборгованість перед постачальником, строк позовної давності якої минув	63	717

Джерело: розроблено авторами на основі [45, с. 85]

Рахунок 63 “ Розрахунки з постачальниками та підрядниками ” має такі субрахунки:

- 631 “ Розрахунки з вітчизняними постачальниками ”
- 632 “ Розрахунки з іноземними постачальниками ”
- 633 “ Розрахунки з учасниками ПФГ ”

Для синтетичного обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками призначений журнал № 3 «Облік розрахунків, довгострокових та поточних зобов'язань», а для аналітичного – відомість 3.3 аналітичного обліку розрахунків з постачальниками й підрядниками. Така відомість ведеться лінійно-позиційним способом за кожним окремим документом та у розрізі постачальників.

Для обліку та узагальнення інформації про розрахунки з учасниками призначений пасивний балансовий рахунок № 67 «Розрахунки з учасниками» [54].

Аналітичний облік розрахунків з учасниками ведеться за кожним засновником (учасником) у розрізі видів виплат.

Під розрахунками за іншими операціями розуміють розрахунки, які призводять до виникнення поточних зобов'язань у зв'язку із: одержанням авансів від фізичних та юридичних осіб; внутрішніми розрахунками з дочірніми підприємствами; внутрішньогосподарськими розрахунками; розрахунками за нарахованими відсотками та іншими розрахунками.

Для обліку та узагальнення інформації про розрахунки за іншими операціями призначено пасивний балансовий рахунок № 68 «Розрахунки за іншими операціями».

Аналітичний облік розрахунків за іншими операціями, які зумовили виникнення поточних зобов'язань, ведеться у розрізі підприємств, організацій, установ та фізичних осіб.

Таблиця 2.9

Бухгалтерські проведення щодо обліку розрахунків з іншими операціями

ПАТ «Чернівецький хлібокомбінат»

№ з/п	Зміст господарських операцій	Дебет	Кредит
Облік розрахунків за авансами отриманими			
1	Отримано від покупця аванс:		
	– готівкою до каси	301	681
	– на поточний рахунок	311	681
2	Відображено податкове зобов'язання за податком на додану вартість	643	6411
3	В рахунок отриманого авансу покупцям реалізовано готову продукцію, товари, виконано роботи, надано послуги	361	701, 702, 703
4	Списано податкове зобов'язання за податком на додану вартість	701, 702, 703	643

Продовження табл. 2.9

5	Зараховано аванс в рахунок погашення заборгованості покупця	681	361
Облік розрахунків за іншими поточними зобов'язаннями			
1	Одержано активи від дочірніх підприємств	10, 11, 12, 15, 20, 22, 28	682
2	Погашено короткострокову позику дочірнім підприємством в рахунок поточних взаєморозрахунків	601	682
3	Здійснено поточні розрахунки з дочірніми підприємствами:		
	– готівкою	682	301
	– безготівковим шляхом	682	311
4	Відображено нарахування відсотків за:		
	– користування кредитом	951	684
	– вексельними, орендними операціями та облігаційними позиками	952	684
5	З поточного рахунка погашено заборгованість із нарахованих відсотків	684	311

Джерело: розроблено авторами на основі [45, с.201]

Крім вищезазначеного, в контексті обліку короткострокових зобов'язань, увагу слід звернути на облік розрахунків за іншими операціями, який ведеться на рахунку 68 «Розрахунки за іншими операціями» та деталізований за субрахунками:

- 680 "Розрахунки, пов'язані з необоротними активами та групами вибуття,

утримуваними для продажу";

- 681 «Розрахунки за авансами одержаними»;

- 682 «Внутрішні розрахунки» ;

- 683 «Внутрішньогосподарські розрахунки»;

- 684 «Розрахунки за нарахованими відсотками»;

- 685 «Розрахунки з іншими кредиторами».

Отже, за аналізований період, загальний капітал ПАТ «Чернівецький хлівокомбінат», авансований у активи підприємства обернувся у 2016 році – 1,86 рази, у 2017 році – 1,73 рази, у 2018 році – 2,29 рази, у 2019 році – 1,92

рази, а вже у 2018 році – 1,86 рази, що є досить позитивним, адже характеризує ефективність використання підприємством всіх активів. Протягом 2016-2018 рр. тривалість обороту зростала, що є негативним. Позитивно оцінюється пришвидшення розрахунків з дебіторами, у 2016 році розраховувались кожні 896 днів, а у 2018 році кожні 669 днів, хоча цей показник не є цілком задовільним. Динаміка показників оцінки дебіторської заборгованості оцінюється негативно.

2.3. Особливості обліку, контролю та аналізу розрахунків підприємства з дебіторами та кредиторами на підприємстві ПАТ «Чернівецький хлібокомбінат»

Аналіз дебіторсько-кредиторською заборгованістю є одним з ключових завдань у вирішенні проблем, що виникають під час поточного управління підприємствами з позиції оптимального співвідношення між ліквідністю та прибутковістю. Сучасні ринкові умови змінили вимоги до аналізу з боку менеджерів та інвесторів, а тому такий аналіз потребує подальших досліджень. Сьогодні аналіз повинен бути орієнтований, в першу чергу, на прийняття управлінських рішень, а не тільки на здійснення контролю.

Одним із найвагоміших положень, які характеризують фінансове становище підприємства, є стан розрахунків з дебіторами і кредиторами. В процесі своєї діяльності господарюючі суб'єкти здійснюють розрахунки з контрагентами різними способами. Найпоширенішими з них є розрахунки через установи банку, тобто безготівковим способом. Крім того, сучасні економічні умови потребують від господарюючих суб'єктів застосування таких форм розрахунків, як розрахунки за готівку, бартер (товарообмін), вексельні розрахунки. При проведенні аудиту розрахунків аудитору треба звертати увагу на всі особливості, які властиві тим чи іншим видам розрахунків.

Основними завданнями аудиту розрахунків є [55, с. 211]:

1. встановлення реальності дебіторської та кредиторської заборгованості;
2. перевірка наявності й стану дебіторської та кредиторської заборгованості, щодо яких минув строк позовної давності;
3. перевірка правильності й обґрунтованості списання дебіторської та кредиторської заборгованості, щодо яких минув строк позовної давності;
4. перевірка правильності формування резерву сумнівних боргів за сумами безнадійних та сумнівних.

Складність аудиту розрахунків з іншими дебіторами та кредиторами полягає в тому, що реальність такої заборгованості може бути підтверджена тільки зустрічною звіркою з контрагентами, однак самотійно, без узгодження із замовником, аудитор виконати цю процедуру не може. Перед тим як здійснювати зустрічну звірку, аудитору слід самотійно вибрати тих контрагентів, розрахунки з якими викликають сумніви щодо реальності та достовірності.

Джерелами інформації для проведення аудиту розрахунків з дебіторами та кредиторами є:

1. Регістри синтетичного обліку та звітність (Баланс (форма № 1), Головна книга).
2. Регістри синтетичного та аналітичного обліку розрахунків (Журнали-ордери № 3, № 2, № 1, відомості аналітичного обліку).
3. Первинні документи з обліку розрахунків (накладні, рахунки-фактури, договори та ін.).

Аудиторську перевірку виконують у кілька етапів.

На першому етапі перевіряють наявність підтверджувальних документів по кожній операції, а також правильність їх оформлення, а саме наявність усіх необхідних реквізитів, підписів відповідальних осіб, печаток. Особливу увагу аудитору слід звернути на вивчення договірної системи на підприємстві (порядок реєстрації договорів, відповідність змісту договорів Цивільному

кодексу України, порядок оформлення договорів, ознайсщення з їх змістом з метою встановлення строків заборгованості та підтвердження їх юридичної сили). У разі, якщо на підприємстві є юридичний відділ, аудитор може оцінити його роботу в цій частині[56, с.87].

Другим етапом аудиту розрахунків з дебіторами та кредиторами є оцінка стану претензійної роботи на підприємстві щодо врегулювання нестач при отриманні товарно-матеріальних цінностей, а також претензій щодо невідповідності якісних показників отриманої продукції (товарів, робіт, послуг). Крім того, аудитору потрібно вивчити та оцінити роботу підприємства щодо стягнення простроченої дебіторської заборгованості (висунення претензій, подання позовів до суду).

Третім (окремим) етапом перевірки є вивчення строків існування дебіторської та кредиторської заборгованості з метою встановлення простроченої. При цьому доцільно складати звірювальні таблиці, в яких мають бути дані про строки існування тієї чи іншої заборгованості. Таке групування дає аудитору змогу виділити сумнівну заборгованість для розрахунку резерву сумнівних боргів та встановити безнадійну заборгованість. Це пов'язано з тим, що згідно із законодавством безнадійна заборгованість має бути списана. Порядок списання безнадійної дебіторської та кредиторської заборгованості має суттєві відмінності в бухгалтерському та податковому обліку. Отже, при перевірці треба:

1) встановити, за яких обставин виникла заборгованість (дебіторська заборгованість може виникнути в зв'язку із відвантаженням товарів, робіт, послуг або зв'язку із сплатою коштів поставальнику у вигляді авансів, а кредиторська — у зв'язку з отриманням товарів, робіт, послуг або грошових коштів від покупців.

2) перевірити порядок відображення в бухгалтерському обліку списання заборгованості;

3) встановити правильність відображення в податковому обліку даних операцій при розрахунку податку на прибуток і податку на додану вартість.

Аудиторська практика засвідчує, що найпоширенішою помилкою при перевірці списання безнадійної дебіторської заборгованості підприємства є те, що на підприємстві взагалі не визначається резерв сумнівних боргів, який має бути нарахованим або за кожним боржником окремо, або за строками погашення дебіторської заборгованості. Це призводить до того, що при відображенні в бухгалтерському обліку списання дебіторської заборгованості підприємства застосовують нетипову кореспонденцію рахунків, а також відбувається викривлення даних фінансової звітності в частині визначення чистої реалізаційної вартості дебіторської заборгованості за відвантажену продукцію (товари), надані роботи (послуги) [57, с.58].

При аудиті розрахунків окремою позицією доцільно проводити аудит розрахунків з підзвітними особами. Особливо актуально постає це питання на великих підприємствах з великою чисельністю працівників. Більшість порушень при розрахунках з підзвітними особами тягне за собою порушення вимог касової дисципліни, за що законодавством передбачено значні штрафні санкції.

Підприємство веде розрахунки із своїми працівниками, які є в обліковому складі за сумами, виданими у підзвіт на службові відрядження, поточні потреби, закупівлю сільськогосподарської продукції та продуктів її переробки тощо.

Видача грошей у підзвіт проводиться відповідно до Положення про ведення касових операцій у національній валюті України [142].

Метою і завданням аудиту розрахунків з підзвітними особами є:

- 1) встановлення правильності видачі та повернення сум, виданих у підзвіт;
- 2) перевірка цільового призначення, законності і доцільності витрачання підзвітних сум підзвітними особами;
- 3) оцінка доцільності видачі сум у підзвіт;
- 4) перевірка правильності відображення підзвітних сум в обліку.

Джерелами інформації для аудиту є:

1. синтетичні та аналітичні регістри з обліку розрахунків з підзвітними особами (Журнал-ордер № 3) відомість № 3.2 аналітичного обліку розрахунків з різними дебіторами (до рахунку 37);
2. баланс підприємства (форма № 1);
3. первинні документи з обліку розрахунків з підзвітними особами (авансові звіти, прибуткові та видаткові касові ордери, прибуткові документи — копії чеків, накладні, посвідчення на відрядження, інші виправдані документи).

Аудиторська практика доводить, що найбільш типовими порушеннями при аудиті розрахунків з підзвітними особами, є такі:

1) при відрядженні працівника строком на один день або в таку місцевість, звідки він може щодня повертатись до місця постійного проживання, бухгалтерія підприємства розраховує добові за нормами, нижчими від законодавчо встановлених, що суперечить Чинному законодавству;

2) порушується порядок оформлення авансових звітів та посвідчень на відрядження, що ставить під сумнів правомірність списання на витрати підзвітних сум, а саме:

- не відповідають дати авансового звіту датам, зазначеним у посвідченні на відрядження;
- здійснюються арифметичні помилки при підрахунку величин добових;
- відсутня або неправильна кореспонденція рахунків у авансових звітах при прийнятті їх бухгалтерією;
- день вибуття та день прибуття працівника при відрядженні для розрахунку добових визначаються як один день замість двох;
- приймаються до виконання авансові звіти з неправильно визначеним строком відрядження (наприклад, не враховуються вихідні та святкові дні);
- оформлюється авансовий звіт одним числом за кілька відряджень;

3)неправильне визначення норм добових для відряджень за кордон. У зв'язку з тим, що протягом останніх років норми добових змінювались, доцільно навести динаміку змін норм добових за кордон відповідно до нормативних документів (табл. 13.13);

4)частими є випадки, коли в посвідченнях на відрядження в більшості випадків відсутні номер і дата наказу керівника підприємства про направлення тієї чи іншої особи у відрядження. У разі відсутності такої відмітки витрати на відрядження можуть бути визнані як неправомірні.

Отже, складність аудиту розрахунків з іншими дебіторами та кредиторами полягає в тому, що реальність такої заборгованості може бути підтверджена тільки зустрічною звіркою з контрагентами, однак самотійно, без узгодження із замовником, аудитор виконати цю процедуру не може. Перед тим як здійснювати зустрічну звірку, аудитору слід самотійно вибрати тих контрагентів, розрахунки з якими викликають сумніви щодо реальності та достовірності.

РОЗДІЛ 3.

ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ, КОНТРОЛЮ ТА АНАЛІЗУ РОЗРАХУНКІВ ПАТ «ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ ХЛІБОКОМБІНАТ» З ДЕБІТОРАМИ ТА КРЕДИТОРАМИ

3.1. Пропозиції щодо управління кредиторською та дебіторською заборгованостями підприємства ПАТ «Чернівецький хлібокомбінат»

Успішний розвиток господарюючого суб'єкта в сучасних ринкових умовах значною мірою залежить від активної його співпраці з юридичними та фізичними особами, що виступають в якості ділових партнерів – контрагентів підприємства. Оцінити взаємовідносини з партнерами, а також доцільність окремих угод вагомо складно, однак простежити тривалий ланцюг продажу та закупівлі кожного товару в розрізі постачальників та покупців можливо у мовах комп'ютерних технологій. Однак, все ускладнюється тим, що партнер одночасно може бути і постачальником, і покупцем. За цих умов з'ясування таких питань, як заборгованість партнера, прострочені платежі, рентабельність окремих товарів та ін., може дати несподівану та вагомо корисну інформацію, швидкість та достовірність якої забезпечить комп'ютеризація обліку. Важливу роль в автоматизації розрахунків відіграє світова мережа інтернет, за допомогою якої підприємство може отримати як необхідні дані про рівень ризику і рентабельності, вивчивши розміщену на сайті контрагента звітну інформацію, так і безпосередньо проводити розрахунки з контрагентом, використовуючи електронні документи та засоби електронної пошти. При здійсненні операцій з контрагентами використання програмного забезпечення є необхідною умовою, оскільки дозволяє в повній мірі організувати управління матеріальними потоками, дає можливість господарюючому суб'єкту забезпечити своєчасне постачання у суворій відповідності до вимог замовника. Важливою умовою нормальної господарської діяльності є виконання договорів і замовлень за строками, обсягом і комплектністю поставок. Порушення умов

договорів породжує відповідальність постачальника у вигляді штрафних санкцій і відшкодування шкоди, понесеної покупцем. Саме тому, забезпечуючи нормальний хід господарської діяльності підприємства, покупець 59 повинен організувати контроль за виконанням договорів і замовлень на постачання матеріальних ресурсів і вести облік їх виконання [58, с.25].

Розглядаючи питання аналізу дебіторської заборгованості (розрахунку з контрагентами), слід ознайомитися з одним із методів розрахунку з покупцями, що широко використовується в країнах із розвинутими ринковими відносинами, а саме методом надання знижок за дострокової оплати. Відомо, що за умов інфляції будь яка відстрочка платежу призводить до того, що підприємство-виробник реально одержує лише частину вартості реалізованої продукції, тому підприємству інколи вигідніше зробити знижку на реалізований товар за умови швидкої оплати рахунка (наприклад, у десятиденний строк), ніж утратити більшу суму в результаті інфляції. За умови достовірного обліку та ефективного аналізу на підприємстві фахівці матимуть усю необхідну інформацію для проведення аудиту розрахунків із дебіторами та кредиторами підприємства. Ретельне виконання всіх етапів організації обліку, аналізу та аудиту розрахунків дасть змогу побудувати на підприємстві ефективну систему, за допомогою якої можна ефективно керувати дебіторською і кредиторською заборгованістю підприємства. Така система не тільки покращить розрахунки з контрагентами, але й надасть більші можливості до ефективного залучення коштів у грошовий обіг на підприємстві, що відобразиться на результатах його діяльності в цілому [8, с. 83]. Не викликає сумнівів, що автоматизація обліку дає змогу значно полегшити роботу бухгалтерії в цілому та кожного бухгалтера окремо, особливо під час упровадження телекомунікаційного обміну інформацією між автоматизованими робочими місцями облікових працівників із використанням комп'ютерних мереж. Ведення повністю автоматизованого обліку з використанням програмного продукту «1С:Бухгалтерія 8» значно прискорить ведення обліку дебіторської заборгованості та розрахунків із контрагентами. Дебіторська

заборгованість автоматично контролюється під час оформлення документів відвантаження. Товар не повинен бути відвантажений, якщо заборгованість за попередні відвантаження більше зазначеної в договорі або якщо перевищено зазначений там припустимий термін (припустимий термін припускає відвантаження тільки у разі повної оплати попередніх поставок). Під час розрахунку з постачальником дебіторська заборгованість постачальника контролюється при оформленні оплат (фінансовим відділом). Рішення про умови роботи з контрагентом приймається заздалегідь. Якщо виникають проблеми з контрольованими параметрами заборгованості, система повідомляє про це. З однією інформацією в загальній системі працюють різні служби. На одну покладено прийняття рішення, на іншу – контроль. Це ставить ще одне завдання, якому раніше приділяли порівняно мало уваги – адміністрування системи. Ще одна група проблем пов'язана з визначенням напрямів розвитку внутрішнього контролю розрахунків із контрагентами як ключового елемента комплексної системи обліково-аналітичного забезпечення. Дослідження сутності бухгалтерського обліку, аналізу й аудиту дало змогу уточнити функції внутрішнього аудиту в системі обліково-аналітичного забезпечення розрахунків із контрагентами. Бухгалтерський облік забезпечує керівництво організаційною інформацією, необхідною для прийняття управлінських рішень, та формує інформаційну базу для здійснення своєчасного контролю фінансово-господарської діяльності. Для вирішення означеної проблеми рекомендуємо створення служби внутрішнього аудиту в структурі підприємств, а саме функції внутрішнього аудиту розрахунків із контрагентами як найбільш ефективний вид контролю на підприємстві (рис.3.1).

Рис.3.1. Функції внутрішнього аудиту розрахунків із контрагентами

Головне завдання органів внутрішнього контролю полягає в забезпеченні задоволення потреб органів управління в частині надання контрольної інформації з різних питань, що цікавлять керівництво, тому основними функціями внутрішнього контролю є: - оцінка адекватності системи внутрішнього контролю – перевірка ланок управління (у тому числі бухгалтерської служби), надання обґрунтованих пропозицій щодо усунення виявлених недоліків і рекомендацій із підвищення ефективності управління; - оцінка ефективності діяльності – здійснення експертної оцінки різних сторін функціонування організації (у тому числі сфери розрахунків із контрагентами) і надання обґрунтованих пропозицій щодо їх удосконалення. Створення системи внутрішнього аудиту на підприємстві дасть змогу: - забезпечити ефективне функціонування, стійкість і максимальний розвиток організації в умовах багатопланової конкуренції; - зберегти й ефективно використовувати ресурси і потенціал організації; - своєчасно виявити і мінімізувати комерційні, фінансові

та інші ризики в управлінні організацією; - сформувати адекватну сучасним, постійно мінливим умовам господарювання систему інформаційного забезпечення всіх рівнів управління, що дає змогу своєчасно адаптувати функціонування організації до трансформаційних змін у внутрішньому та зовнішньому середовищі [60, с. 122].

На нашу думку, для удосконалення обліку дебіторської і кредиторської заборгованості, при її автоматизації, необхідно: – створити інформаційну базу кредиторської та дебіторської заборгованості учасників розрахунків; – звірити в електронній формі взаємні вимоги та зобов'язання й знайти найбільш раціональні способи погашення взаємної заборгованості; – провести взаємозаліки, поступово скорочуючи обсяги заборгованості; – вести облік та звітність проведених взаєморозрахунків. Таким чином, створений під певне підприємство інструментарій забезпечує високий рівень адаптації програмного засобу як до особливостей суб'єкта господарювання, так і до змін в обліковій політиці та в діючому законодавстві. Це також дасть змогу проводити ефективну цінову політику, спрямовану на збільшення прибутку.

Отже, облік, аналіз та аудит розрахунків із контрагентами є найважливішою ділянкою бухгалтерської роботи, оскільки на цьому етапі формується основна частина доходів та грошових надходжень підприємств. Запропоновані заходи щодо вдосконалення обліку, аналізу й аудиту розрахунків із контрагентами сприятимуть ефективному управлінню ними на підприємстві.

Необхідність у обліковій інформації щодо заборгованості вимагає формулювання основних завдань її обліку, в системі управління підприємством, якими є: розкриття інформації про заборгованість у наказі про облікову політику; розробка графіку документообігу для документів, що підтверджують виникнення дебіторської та кредиторської заборгованості; вибір облікових реєстрів, у яких відображається заборгованість. Розглянутий стан організації розрахунків з дебіторами та кредиторами на ПАТ «Чернівецький хлібокомбінат» свідчить, що він відповідає вимогам чинного законодавства з

цього питання і ведеться із застосуванням типових форм первинних документів зі складанням відповідним бухгалтерських проведення.

Належна організація обліку дебіторської та кредиторської заборгованості на підприємстві має важливе значення, оскільки сприяє упорядкуванню інформації, прозорості та достовірності даних розрахункових операцій за борговими зобов'язаннями. Розглянуто методику відображення дебіторської та кредиторської заборгованості в системі рахунків бухгалтерського обліку на ПАТ «Чернівецький хлібокомбінат», що сприяє підвищенню інформативної функції бухгалтерського обліку. Досліджено, що синтетичний облік дебіторської заборгованості ведеться з незначними порушеннями вимог чинного законодавства стосовно резерву сумнівних боргів.

Для удосконалення обліку дебіторської і кредиторської заборгованості, при її автоматизації, необхідно: створити інформаційну базу кредиторської та дебіторської заборгованості учасників розрахунків; звірити в електронній формі взаємні вимоги та зобов'язання й знайти найбільш раціональні способи погашення взаємної заборгованості; провести взаємозаліки, поступово скорочуючи обсяги заборгованості; вести облік та звітність проведених взаєморозрахунків.

3.2. Рекомендації щодо покращення обліку розрахунків підприємства з кредиторами та дебіторами

Модель управління кредиторською заборгованістю включає наступні складові елементи: 1) статичний та динамічний аналіз формування та погашення кредиторської за боргова ності суб'єкта господарювання та її впливу на величину його грошових потоків; 2) обґрунтування доцільності отримання відстрочки оплати рахунків постачальників, а також оптимального терміну такої відстрочки; 3) попередження формування простроченої кредиторської заборгованості та забезпечення, за необхідності, пролонгації кредиторської заборгованості тощо. Значних успіхів у зниженні загальної потреби в

оборотних активах можна досягти напрацювавши ефективну політику управління дебіторською заборгованістю [5, с. 63]. Так, дебіторська заборгованість є наслідком реалізації моделі грошових розрахунків в системі управління грошовими потоками. Однак управління такою заборгованістю характеризується дещо іншими принципами та технологіями здійснення, що дозволяє виокремити управління дебіторською заборгованістю як окремий функціонально-організаційний блок управління грошовими потоками суб'єкта господарювання. Модель управління дебіторською заборгованістю включає наступні складові елементи:

- 1) статичний аналіз фінансової інформації щодо дебіторської заборгованості суб'єкта господарювання, інтерпретація значень основних фінансових показників та коефіцієнтів, що використовуються для такого аналізу;
- 2) динамічний (трендовий) аналіз та оцінка тенденцій розвитку ситуації із погашенням контрагентами дебіторської заборгованості;
- 3) обґрунтування оптимального терміну надання відстрочки оплати рахунків покупцями;
- 4) рефінансування дебіторської заборгованості підприємства (використання обліку векселів, факторингу та форфейтингу боргових вимог підприємства до третіх осіб для покриття поточної потреби у капіталі);
- 5) контроль простроченої дебіторської заборгованості та попередження формування безнадійної заборгованості тощо [2, с. 65].

Невиправданий розмір дебіторської заборгованості є імобілізацією власного капіталу, а перевищення його певного рівня може призвести до втрати ліквідності і навіть зупинки виробництва. Найбільш відомим інструментом інкасації дебіторської заборгованості є надання знижок за швидку оплату продукції. Багато підприємств використовують цей інструмент для прискорення повернення дебіторської заборгованості, однак роблять це інтуїтивно, без серйозних розрахунків, допускаючи при цьому помилки. Застосування механізму знижок за швидку оплату доцільне лише постійним

клієнтам при суворому дотриманні ними платіжної дисципліни за термінами та сумами. Нетрадиційним для національних підприємств, хоча і достатньо перспективним, є такий інструмент повернення дебіторської заборгованості, як факторинг — продаж дебіторської заборгованості. Це пояснюється високим ризиком неповернення дебіторської заборгованості в сучасних умовах, досить високими цінами на факторингові послуги, хоча і за кордоном ціни на подібні послуги вищі.

Прискорення оборненості дебіторської заборгованості і уповільнення кредиторської покращує фінансовий стан підприємства. Одночасно швидка оборненість дебіторської і повільна — кредиторської заборгованості може призвести до зменшення показників платоспроможності підприємства. Тому навіть за наявності можливостей управляти термінами платежів дебіторів і термінами розрахунків з кредиторами неможливо безмежно зменшувати перші і збільшувати останні. Межами тут є рівні коефіцієнтів платоспроможності. Особлива важливість такого зіставлення складається у наступному: якщо дебітори розплачуються з підприємствами своєчасно і в повному обсязі, підприємство має можливість також своєчасно і повністю розплачуватися за своїми боргами з кредиторами. Відомо, що дебіторська заборгованість — це, головним чином, борги покупців, тобто ті борги, на основі яких формується виручка від продажу. Кредиторська заборгованість — це головним чином борги постачальникам, працівникам підприємства, бюджету і по єдиному соціальному податку тобто ті борги, на базі яких у великому ступені формуються затрати на продукцію, яка продається.

3.3. Шляхи вдосконалення аудиту на контролі на підприємстві ПАТ «Чернівецький хлібокомбінат»

Під час порівняння вітчизняного та зарубіжного досвіду обліку дебіторської заборгованості було встановлено, що явних розбіжностей немає. Основоположною відмінністю є відсутність у міжнародній практиці єдиного

стандарту, який би регламентував порядок обліку дебіторської заборгованості. Також відмінна риса була виявлена у порядку визнання, адже в закордонній практиці даний процес більш ускладнений, що пов'язано з наявною у практиці гнучкою системою знижок. Характерна відмінність в порядку оцінки обліку розрахунків з різними дебіторами на дату балансу, а саме в розрахунку чистої вартості реалізації, адже за кордоном з суми поточної дебіторської заборгованості крім суми резерву сумнівних боргів повинні бути вирахувані вартість повернених товарів, надані знижки.

Але можна запропонувати такі висновки і пропозиції що стосуються організації та здійснення обліку розрахунків з різними дебіторами на основі використання досвіду Європейського Союзу. Реформування економіки України в напрямі орієнтації на європейську інтеграцію зумовило необхідність розробки та приведення у відповідність до міжнародних вимог методики й організації бухгалтерського обліку вітчизняних підприємств. Також уточнити сутність оцінки обліку розрахунків з різними дебіторами як за національними, так і за міжнародними стандартами бухгалтерського обліку, узагальнити підходи до класифікації обліку розрахунків з різними дебіторами за різними ознаками, що дасть можливість вирішити проблему узагальнення інформації щодо розрахунків з дебіторами залежно від цільових потреб користувачів [65, с. 63].

У практиці досвіду Європейського Союзу, облік розрахунків з покупцями і замовниками відбувається шляхом розрахунків активу, тобто[26]:

- «Грошові кошти в банку» - це не тільки суми реальних грошей, що знаходяться на банківських рахунках підприємства, але також спеціальні розрахунково-платіжні документи, службовці замінниками грошей або є їх еквівалентами;

- «Розрахунки до отримання» призначені для обліку сум короткострокової дебіторської заборгованості клієнтів по відношенню до підприємств, яке надало їм певного роду послуги, виконала роботи, поставило продукцію на умовах наступної оплати. Документальною підставою для

віднесення сум подібного роду бухгалтерського ринку є виставлення звичайних типових платіжних вимог до покупців. За кордоном традиційною назвою платіжних вимог чи інших аналогічних за призначенням розрахункових документів є «Розрахунок». Ніяких спеціальних документів при цьому, як правило, не складається;

– «Векселі до отримання» за своїм змістом багато в чому аналогічні «Розрахунку до одержання». Вони також відображають дебіторську заборгованість підприємства. Однак векселями оформляються боргові зобов'язання особливого роду. По-перше, зазвичай вони носять довгостроковий характер. По-друге, поряд з номінальною вартістю, яка, як правило, відповідає базовій продажній ціни товару (робіт, послуг), вексель містить ще й певну фіксовану накидку або відсоток, які боржник також зобов'язується погасити до певного моменту або за першою вимогою векселедержателя.

В умовах сьогодення актуальним є проведення внутрішнього контролю на підприємстві на основі використання досвіду США. З метою підвищення достовірності обліку розрахунків з різними дебіторами і фінансової звітності на підприємстві необхідно організувати систематичне проведення контролю, для чого доцільно створити спеціальну службу контролю або посаду ревізора.

В рамках проведення внутрішнього контролю можна проводити звірку розрахунків. На сьогодні чинним законодавством не визначено типову форму акта звірок взаєморозрахунків між контрагентами, тому він складається в довільній формі, але з дотриманням основних вимог, які висуваються до первинних документів. Проведення внутрішнього контролю контролем на підприємстві сприятиме підвищенню ефективності організації обліку розрахунків з різними дебіторами та бухгалтерському обліку в цілому [70].

Також можна визначити наступні проблеми обліку розрахунків з різними дебіторами: якість змісту бухгалтерських записів, що визначається в процесі визнання та оцінювання розрахунків та відсутність наукових і практичних розробок можливих форм бухгалтерського обліку дебіторської заборгованості,

що забезпечило б надання якісної бухгалтерської інформації про розрахунки з дебіторами різним користувачам.

З метою удосконалення обліку розрахунків з різними дебіторами при його автоматизації на основі зарубіжного досвіду, необхідно здійснити наступні заходи [29]:

- 1) застосувати програмний «конструктор» на базі інтеграції функціонального модуля з підсистемами, що пов'язані з фінансовими та виробничими аспектами управління;
- 2) створити інформаційну базу дебіторської заборгованості учасників розрахунків;
- 3) звірити в електронній формі взаємні вимоги та зобов'язання і знайти найбільш раціональні способи погашення взаємної заборгованості;
- 4) провести взаємозаліки, поступово скорочуючи обсяги заборгованості;
- 5) вести облік та звітність проведених взаєморозрахунків.

Створення ефективної системи контролю за якістю обліку розрахунків з дебіторами вимагає розробки чіткої та досконалої класифікації дебіторської заборгованості, уніфікації способів її оцінки та документів аналітичного обліку. Потребують розробки моделі співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості, які вже використовуються у всіх країнах Європи, а зокрема в Італії [70, с.56].

При розробці методики аудиту заборгованості важливим є врахування досвіду і знання контролерів про ймовірні типові помилки. Доцільною є розробка перевіряючим до початку перевірки класифікатору можливих порушень і помилок, ймовірність виникнення яких на конкретному підприємстві є значною. Попереднє складання класифікатора допомагає ефективніше здійснювати перевірки (з меншим затратами часу і більшою результативністю пошуку порушень). Не менш важливим питанням є планування аудиту дебіторсьkokредиторської заборгованості. Зазначимо, що програма може бути значно деталізована відповідно до кожного виду

дебіторської та кредиторської заборгованості ПАТ «Чернівецький хлібокомбінат». Зупинимось на особливостях перевірки деяких таких видів. При перевірці розрахункових операцій особливо ретельно слід проводити звіряння залишку заборгованості в облікових регістрах і з актами взаємозвірки розрахунків з контрагентами. Така перевірка проводиться з кожним рахунком і місяцем послідовно. При виявленні у місячних (квартальних) балансах і Головній книзі значних відхилень у розмірах дебіторської заборгованості контролер повинен мати на увазі, що вони можуть бути результатом свідомого викривлення балансу: – об'єднання дебіторської заборгованості з кредиторською; – перенесення її на інші рахунки балансу; – сторнування проведених нарахувань; – необґрунтованого списання заборгованості на витрати виробництва тощо [2, с.269]. При перевірці розрахунків з покупцями та замовниками необхідно встановити, чи є в наявності всі договори на постачання продукції, чи зареєстровані ці договори в журналі реєстрації договорів та гарантійних листів. При аналізі договорів та інших юридичних документів на постачання готової продукції необхідно встановити достовірність, законність та реальність заборгованості покупців та замовників на кожному субрахунку рахунка 36. Важливою умовою організації обліку розрахунків з покупцями є правильне оформлення документів на відпущену на місце або відвантажену продукцію і вчасне подання цих документів до бухгалтерії для пред'явлення покупцям рахунків. На підставі регістрів обліку контролеру необхідно перевірити повноту і своєчасність оплати рахунків. Відмітки про оплату рахунків-фактур покупцями порівнюються з виписками банку. При цьому слід звертати увагу на організацію аналітичного обліку розрахунків з покупцями за відвантажену їм продукцію. Організація обліку повинна забезпечити виявлення оплаченої (включеної до обсягу реалізації) і неоплаченої продукції (по розрахункових документах, які не здані до банку на оплату: по розрахункових документах, термін сплати яких не настав; по неоплачених вчасно документах; по документах, які були передані на оплату для забезпечення позик з порушенням строку; по продукції, яка знаходиться на

відповідальному зберіганні у покупців продукції через відмову від акцепту). Контролеру слід також звернути увагу на законність проведених операцій щодо кожної суми заборгованості, виявити строки і умови виникнення заборгованості, а також винних у цьому осіб. В літературі практично немає розробок з перевірки правильності обліку сумнівних і безнадійних боргів.

Перевіряючи розрахунки з використанням векселів необхідно звернути увагу на своєчасність та правильність відображення вексельного проценту по отриманих векселях; визначити причини неплатежів, якщо є факти простроченої заборгованості, чи немає порушень строку позовної давності, чи правильно проводилось ціноутворення при реалізації продукції (робіт, послуг) при використанні націнок (знижок).

У ході вивчення операцій по придбанню цінностей через підзвітних осіб також необхідно з'ясувати: чи надходили насправді на підприємство цінності; чи достовірна господарська операція по придбанню цінностей; чи правильно списані на витрати придбані цінності; які саме суми грошових коштів, призначені на придбання цінностей, необґрунтовано списано на витрати; хто причетний до оформлення безтоварної операції, необґрунтованого списання цінностей на витрати. Також рекомендується провести зустрічну перевірку документів, які знаходяться на підприємстві і видані іншими підприємствами. Це допомагає виявити виправлення в примірниках документів, які знаходяться в бухгалтерії підприємства, що перевіряється. Трапляються випадки, коли виправдовуючі 95 документи однієї підзвітної особи додають до авансового звіту іншої. Це можна виявити суцільною перевіркою записів у авансових звітах, цільової видачі авансу, а також аналізом руху підзвітних сум [36, с.6]. Під час перевірки розрахунків за претензіями необхідно звернути увагу на: обґрунтованість, своєчасність та правильність оформлення претензійних документів. Під виглядом пред'явлення претензії можуть бути приховані факти присвоєння посадовими особами товарів, або недотримання строків пред'явлення претензії може бути використано для приховування фактів крадіжок матеріальних та інших запасів; правильність складання

кореспонденції рахунків; правильність ведення аналітичного обліку в розрізі кожної пред'явленої претензії постачальниками тощо; відповідність даних аналітичного обліку записам в оборотній відомості (журналі, відомості), Головній книзі, балансі [73, с.58].

Під час перевірки записів в облікових регістрах і документах по розрахунках з дебіторами слід перевірити обґрунтованість списання дебіторської заборгованості на витрати. Для цього кожен суму, списану на витрати, перевіряють за первинними документами, встановлюють осіб, винних у виникненні заборгованості і пропуску позовної давності. Також встановлюють, хто з посадових осіб винен у необґрунтованому або неправильному оформленні та пред'явленні позову та з'ясовують причини відмови суду в задоволенні позову. Незважаючи на високу ефективність та результативність аудиту дебіторської та кредиторської заборгованості, його організація та проведення 96 уповільнюються суттєвими недоліками як правового, так і методологічного характеру. Такими негативними явищами є недосконала законодавчонормативна база, яка, з одного боку, недостатньою мірою регламентує особливості проведення аудиту у сфері розрахунків з різними дебіторами та кредиторами, а з іншого – сприяє зростанню кількості порушень у даній сфері. Проблема посилюється ще й недостатнім рівнем наукового, інформаційнотехнічного та кадрового забезпечення в частині розробки та реалізації новітніх інформаційно-програмних проектів, які б забезпечили отримання реальних та достовірних результатів контролю швидко та якісно. До того ж, відсутність чіткої схеми деталізації та співвідношення різних видів контрольних дій при перевірці стану дебіторської та кредиторської заборгованості зумовлює низьку ефективність проведення аудиту. Виходячи із наведених вище недоліків, пріоритетним завданням є розробка та реалізація основних напрямів удосконалення існуючої системи аудиту дебіторсько-кредиторської заборгованості з метою покращення активності суб'єктів господарювання, забезпечення їх стабільності та ефективності функціонування. Такими напрямами є: покращення законодавчого регулювання аудиту в частині

визначення основних складових та напрямів, а також органів контролю – прийняття відповідного нормативного акту, який би регламентував порядок здійснення контролю заборгованості підприємств різних форм власності; формування принципово нових підходів до організації, планування та методики проведення аудиту дебіторсьkokредиторської заборгованості з урахуванням вимог сьогодення; використання комп'ютерної техніки у практиці здійснення контрольних процедур; попередження виникнення суттєвих порушень при розрахунках шляхом створення служби внутрішнього аудиту на підприємствах. впровадження вказаних пропозицій є запорукою удосконалення методики та організації проведення аудиту дебіторської та кредиторської заборгованості, що сприяє уникненню кризи неплатежів як на рівні окремого суб'єкта господарювання, так і всієї економічної системи України в цілому.

Отже, можливості вдосконалення організації та здійснення обліку розрахунків з різними дебіторами на основі використання досвіду Європейського Союзу, США, Італії та загалом країн Європи відбувається шляхом розрахунків активу. Також за допомогою внутрішнього контролю. З метою удосконалення обліку розрахунків з різними дебіторами при його автоматизації на основі зарубіжного досвіду, необхідно здійснити заходи, які наведені вище. Ще для покращення обліку розрахунків з різними дебіторами потрібно удосконалити класифікацію дебіторської заборгованості. Впровадження вказаних пропозицій є запорукою удосконалення методики та організації проведення аудиту дебіторської та кредиторської заборгованості, що сприяє уникненню кризи неплатежів як на рівні окремого суб'єкта господарювання, так і всієї економічної системи України в цілому.

ВИСНОВКИ

На основі проведеного дослідження обліку, контролю та аналізу розрахунків підприємства з дебіторами та кредиторами можна зробити наступні висновки та пропозиції для ПАТ «Чернівецький Хлібокомбінат».

Розрахунки між підприємствами є однією з необхідних складових розширеного відтворення. Вони опосередковують розподіл і перерозподіл суспільного продукту, перехід його з товарної форми в грошову, і навпаки. Розрахунки ґрунтуються на економічній базі кругообігу коштів в процесі виробництва і є суспільним визнанням того, що вони виступають як система економічних відносин між підприємствами. Якщо розглядати підстави виникнення зобов'язань, то можна зробити висновок, що зобов'язання для однієї сторони виступає дебіторською заборгованістю, а для іншої – кредиторською. Тобто, за напрямками боргових зобов'язань (суб'єктами) заборгованість по розрахунках між підприємствами (що впливають із виконання (невиконання) зобов'язань) поділяють на кредиторську і дебіторську.

Дебіторська заборгованість є тотожним поняттям “кошти в розрахунках” та визначається як матеріальні ресурси, що не оплачені контрагентами, або готівка, що вилучена з кругообігу грошових коштів. Кредиторська заборгованість – це сума, яку повинен сплатити боржник за одержані від постачальника цінності, надані послуги, виконані роботи, нараховану заробітну плату, розрахунки з бюджетом і позабюджетними фондами, тощо.

Проведений аналіз економічної літератури показав, що до цього часу серед науковців відсутня єдність поглядів щодо класифікації дебіторської заборгованості. Досліджена у роботі класифікація дебіторської заборгованості розкриває економічну природу різних видів дебіторської заборгованості та відповідає структурі бухгалтерського балансу. Вона дає змогу згрупувати заборгованість за термінами її виникнення (довгострокова або поточна), за видами, за об'єктами обліку (кожним боржником, дебітором) та строками 99 непогашення. З метою бухгалтерського обліку П(С)БО 11 класифікує

кредиторську заборгованість наступним чином: довгострокові зобов'язання, поточні зобов'язання, забезпечення. Викладені у роботі погляди, рекомендації та окремі прийоми класифікації заборгованості можна використовувати як для складання фінансової звітності, так і для управлінських рішень щодо регулювання розрахунків та управління дебіторською заборгованістю.

Необхідність у обліковій інформації щодо заборгованості вимагає формулювання основних завдань її обліку, в системі управління підприємством, якими є: розкриття інформації про заборгованість у наказі про облікову політику; розробка графіку документообігу для документів, що підтверджують виникнення дебіторської та кредиторської заборгованості; вибір облікових реєстрів, у яких відображається заборгованість. Розглянутий стан організації розрахунків з дебіторами та кредиторами на ПАТ “Чернівецький хлібокомбінат ” свідчить, що він відповідає вимогам чинного законодавства з цього питання і ведеться із застосуванням типових форм первинних документів зі складанням відповідним бухгалтерських проведення.

Належна організація обліку дебіторської та кредиторської заборгованості на підприємстві має важливе значення, оскільки сприяє упорядкуванню інформації, прозорості та достовірності даних розрахункових операцій за борговими зобов'язаннями. Розглянуто методику відображення дебіторської та кредиторської заборгованості в системі рахунків бухгалтерського обліку на ПАТ “Чернівецький хлібокомбінат”, що сприяє підвищенню інформативної функції бухгалтерського обліку. Досліджено, що синтетичний облік дебіторської заборгованості ведеться з незначними порушеннями вимог чинного законодавства стосовно резерву сумнівних боргів. Визначено, що для проведення внутрішнього аналізу і контролю своєчасності розрахунків, виконання прийнятих зобов'язань та стягнення своєчасно несплачених сум потрібно, в першу чергу, посилити роль і значення аналітичного обліку заборгованості, що дасть змогу уникнути проблем при управлінні дебіторською заборгованістю.

Для удосконалення обліку дебіторської і кредиторської заборгованості, при її автоматизації, рекомендовано: – створити інформаційну базу кредиторської та дебіторської заборгованості учасників розрахунків; – звірити в електронній формі взаємні вимоги та зобов'язання й знайти найбільш раціональні способи погашення взаємної заборгованості; – провести взаємозаліки, поступово скорочуючи обсяги заборгованості; – вести облік та звітність проведених взаєморозрахунків. Таким чином, створений під певне підприємство інструментарій забезпечує високий рівень адаптації програмного засобу як до особливостей суб'єкта господарювання, так і до змін в обліковій політиці та в діючому законодавстві. Це також дасть змогу проводити ефективну цінову політику, спрямовану на збільшення прибутку.

Проведений аналіз розрахунків на ПАТ “Чернівецький хлібокомбінат” дав підставу зробити висновки про те, що дебіторська заборгованість займає досить значну частку в структурі оборотних засобів підприємств. Згідно аналізованих даних загальна сума дебіторської заборгованості у 2018 році в порівнянні з 2016 роком зросла на 19140 тис. грн або 199,66%. Таке зростання було спричинене за рахунок зростання дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги на 5264 тис. грн або 334,79%, а також за рахунок зростання іншої дебіторської заборгованості на 22307 тис. грн або 361,45%. Основну частку в структурі дебіторської заборгованості в 2018 році становила інша дебіторська заборгованість, а саме 80,43%. Дебіторську заборгованість за розрахунками нам виплатили і в 2018 році вона була рівна нулю. Загалом динаміка дебіторської заборгованості оцінюється негативно, адже велика сума коштів підприємства була витягнута з грошового обороту.

Розглянуті організаційні підходи щодо внутрішнього аудиту забезпечать вирішення важливих завдань, що мають істотне значення для управління фінансово-господарською діяльністю ПАТ «Чернівецький хлібокомбінат». Для удосконалення внутрішнього аудиту дебіторсьkokредиторської заборгованості на підприємстві рекомендовано проведення тесту 101 внутрішнього аудиту, що дасть змогу оцінити стан заборгованості та сприятиме зниженню суми

дебіторської заборгованості, скороченню сумнівної і безнадійної дебіторської заборгованості.

Досліджено методику проведення аудиту операцій з дебіторської та кредиторської заборгованості, що представляє собою систему способів, прийомів і правил, призначена для вивчення господарської діяльності підприємств і включає розробку програми проведення перевірки і конкретних прийомів і способів при здійсненні контролю операцій із заборгованістю. Рекомендовані у роботі основні напрями удосконалення існуючої системи аудиту розрахунків з дебіторами та кредиторами є запорукою покращення активності суб'єктів господарювання, забезпечення їх стабільності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість» (Положення від 08.10.1999 № 237, поточна редакція від 09.08.2015)
2. Волкова І. А. Фінансовий облік I / І. А. Волкова. – Київ: Центр учбової літератури, 2008. – 228 с.
3. Фінансовий облік. Навч. посібник. /За ред. В.К. Орлової, М.С. Орлів, С.В. Хоми. – 2-ге вид., доп. і перероб. – Київ: Центр учбової літератури, 2010. – 510 с.
4. МСБО 39 «Фінансові інструменти: визнання та оцінка» (Положення від 12.03.2015 №929, поточна редакція від 17.10.2015)
5. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI зі змінами й доповненнями від 07.09.2019 № 2146-VIII [Електронний ресурс] // Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
6. Цивільний кодекс України від 19.06.2015 № 980-VI зі змінами й доповненнями від 05.04.2019 № 1999-VIII [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/435-15>
7. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 11.05.2000 № 1707-III зі змінами й доповненнями від 13.04.2019 № 2019-VIII [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.
8. Закон України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом" від 16.06.1993 № 3292-XII зі змінами й доповненнями від 23.03.2019 № 1983-VIII [Електронний ресурс] / з – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2343-12>
9. Постанова КМУ «Про суми та склад витрат на відрядження державних службовців, а також інших осіб, що направляються у відрядження підприємствами, установами та організаціями, які повністю або частково утримуються (фіксуються) за рахунок бюджетних коштів» від 13.04.2011

- № 411 зі змінами й доповненнями від 22.11.2019 № 880 [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/98-2011-п>
10. Постанова КМУ «Про результати суцільної інвентаризації дебіторської та кредиторської заборгованості і заходи щодо її скорочення» від 29 квітня 1999 р. N 750 [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/750-99-п>
11. Наказ Міністерства Фінансів про затвердження "Інструкції про службові відрядження у межах України та за кордоном" від 13.08.1998 № 165 зі змінами й доповненнями від 28.07.2019 № 669 [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0218-98>
12. Інструкція про застосування плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій від 09.12.2002 № 1012 зі змінами й доповненнями від 10.06.2017 № 573 [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>
13. Савірко І. Ю. "Організація обліку і контролю дебіторської заборгованості" [Електронний ресурс]. – 2015. – Режим доступу до ресурсу: <http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/1162/1/Савірко%20Ігор%20Юрій%20ович.pdf>.
14. Глосарій Національного Банку України [Електронний ресурс] // Національний банк України: сайт. – Режим доступу: <https://www.bank.gov.ua/control/uk/index>
15. Бруханський Р.Ф. підручник "БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК" [Електронний ресурс] // ТНЕУ, 480 с.. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/8959/1/Бруханський%20Р.%20Ф.%20Бухгалтерський%20облік.%20Підручник,%202018.pdf>
16. Офіційний сайт ПАТ "Світоч" [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.nestle.ua>

17. Сопко В., Завгородній В. Організація бухгалтерського обліку, економічного контролю та аналізу: Підручник. — К.: КНЕУ, 2000. — 260 с.
18. Левченко Н. К. підручник "Управлінський облік" [Електронний ресурс]. — 2016. — Режим доступу до ресурсу: http://pidruchniki.com/1633082645680/buhgalterskiy_oblik_ta_audit/ponyattya_sintetichnogo_analitichnogo_obliku
19. Тирінов А. В. "ДЕБІТОРСЬКА ЗАБОРГОВАНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА: СПЕЦИФІКА І СУТНІСТЬ" [Електронний ресурс] — Режим доступу до ресурсу: http://pidruchniki.com/1893041453242/buhgalterskiy_oblik_ta_audit/oblik_debitorskoyi_zaborgovanosti
20. Наказ Міністерства Фінансів України «Про затвердження Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань» від 19.12.2016 № 1214 зі змінами й доповненнями від 04.10.2018 № 868 [Електронний ресурс] — Режим доступу до ресурсу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14>
21. Лищенко О. Г. Аналіз дебіторської заборгованості в системі управління підприємством / О.Г. Лищенко, Г.М. Бескота // Держава і регіони: журнал. — Запоріжжя: Гуманіст. Ун-т «Запоріз. ін-т держ. та муніцип. упр.», 2009. — № 1. — С. 114-117
22. . Олійник С. О. Дебіторська заборгованість: сутність та класифікація / С. О. Олійник. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://elibrary.nubip.edu.ua/13119/1/11oso.pdf>
23. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський фінансовий облік: підручник для студ. спец. «Облік і аудит» вищих навч. закл.; за ред. проф. Ф.Ф. Бутинця. — [7 вид., доп. і перероб.] / Ф.Ф. Бутинець. — Житомир: ЖІТІ, 2009. — 832 с.
24. Коблянська О.І. Методологічні аспекти обліку та аудиту дебіторської заборгованості / О.І. Коблянська // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. — 2009. — № 77–78. — С. 28
25. Лівощко Т. В. Дослідження факторів динаміки дебіторської заборгованості підприємствам / Т. В. Лівощко, К. В. Бебех. —

- [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.zgia.zp.ua/gazeta/evzdia_6_143.pdf
26. Федорченко О. Облік і аналіз розрахунків з дебіторами : автореферат дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук за спеціальністю 08.00.09 – Бухгалтерський облік, аналіз та аудит / О. Федорченко.– Київ, 2009. – 25 с.
 27. Голов С.Ф., Костюченко В.М. Бухгалтерський облік за міжнародними стандартами: Приклади та коментарі: практич. посібник / С.Ф. Голов, В.М. Костюченко. — К.: Лібра, 2007. — 840 с.
 28. Гаудучок Т.С., Цегельник Н.І. Основи бухгалтерського обліку дебіторської заборгованості у вітчизняній та зарубіжній системі / Т.С. Гаудучок, Н.І. Цегельник // Економічні науки. — 2012. — №9. — С. 190—200.
 29. Садовська І.Б. Бухгалтерський облік. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pidruchniki.ws/1893041453242/buhgalterskiy_oblik_ta_audit/oblik_debitorskoyi_zaborgovanosti
 30. Пушкар М.С. Національні стандарти бухгалтерського обліку в Україні [Текст]. - Тернопіль: Лілея, 2000.-106с.
 31. Статут Львівська кондитерська фабрика «Світоч» [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://auth-prod.nestle.ua/asset-library/PublishingImages/about%20us/about-us-landing-history.jpg>
 32. Федорченко О. Облік і аналіз розрахунків з дебіторами : автореферат дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук за спеціальністю 08.00.09 – Бухгалтерський облік, аналіз та аудит / О. Федорченко.– Київ, 2009. – 25 с.
 33. Гнатенко Є. П.Методичні підходи щодо визначення поняття «дебіторська заборгованість» / Є. П. Гнатенко, С. С. Мельниченко // Економічні науки. Сер. : Облік і фінанси. – 2015. – Вип. 10(1). – Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecnof_2015_10\(1\)__21](http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecnof_2015_10(1)__21)

34. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.interbuh.com.ua/ua/documents/onemanuals/35092>.
35. Дебіторська заборгованість [Електронний ресурс] : Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 10 : [затв. наказом Міністерства фінансів України від 08.10.1999 р. № 237]. – Режим доступу: .
36. Білуха М. Т. Фінансовий контроль: теорія, ревізія, аудит /М. Т. Білуха, Т. В. Мікітенко.—К. : Українська академія оригінальних ідей, 2005. – 888 с.
37. Корінько М. Д. Внутрішньогосподарський контроль господарської діяльності підприємства / М. Д. Корінько. – К. : Вища школа, 2007. – 357 с.
38. Нападовська Л. В. Внутрішньогосподарський контроль в ринковій економіці / Л. В. Нападовська. – Дніпропетровськ : Наука і освіта, 2000. – 224 с.
39. Огійчук М. Ф. Організація аудиту / М. Ф. Огійчук. – Х. : ХНАУ, 2006. – 336 с. 6. Сотникова Л. Внутренний контроль и аудит / Л. Сотникова. – М. : Финстатинформ, 2001. – 237 с
40. Сопко В.В. Організація бухгалтерського обліку, економічного контролю та аналізу : [підручник] / В.В. Сопко, В.П.
41. Завгородній. – К. : КНЕУ, 2017. – 258 с. 2. Зеленко С.В. Обліково-аналітичне забезпечення управління кредиторською заборгованістю за товари, роботи та послуги / С.В. Зеленко // Економічні науки. – 2016. – № 11(41). – С. 65–71. 3. Басюк А. Удосконалення аналітичного обліку розрахунків з контрагентами в умовах його автоматизації / А. Басюк [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.rusnauka.com/32_PRNT_2015/Economics. 4. Фокіна Н.П. Економічна безпека підприємства – найважливіша складова фінансової стійкості / Н.П. Фокіна // Актуальні проблеми економіки. – 2015. – № 8. – С. 111–115. 5. Власюк Г.В.

42. Шляхи вдосконалення бухгалтерського обліку розрахунків з постачальниками / Г.В. Власюк // Держава та регіони. – 2009. – № 5. – С. 40–44.
6. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський облік в Україні. Міфологія. Частина 2 / Ф.Ф. Бутинець. – Житомир : ЖДТУ, 2010. – 524 с.
7. Калюга Є.В. Фінансово-господарський контроль у системі управління : [монографія] / Є.В. Калюга. – К. : Ельга, НікаЦентр, 2016. – 360 с.
- 8.
43. Маркус О.В. Напрями вдосконалення управлінського обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками, інструменти контролю платоспроможності підприємств / О.В. Маркус, І.О.
44. Романюк [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.economy.nauka.com.ua>.
Про аудиторську діяльність. Закон України від 22.04.1993 № 3126-XII (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua> 109 71.
45. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні [Електронний ресурс] : Закон України від 16.07.1999 р. №996-XIV . – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>
46. Про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку: затв. наказом Міністерства фінансів України від 24.05.95 № 88 [Електронний ресурс]]. – Режим доступу : <http://www.minfin.gov.ua> 73.
- Пушкар М.С. Фінансовий облік: Підручник / М.С. Пушкар. – Тернопіль: Карт-бланш, 2002. – 628 с.
47. Райзберг Б.А, Лозовский Л.Ш., Стародубцева Е.Б. Современный экономический словарь. – М.: ИНФРА-М, 1996. – 496 с.
48. Рудницький В.С. Внутрішній аудит: методологія, організація. – Тернопіль.: Економічна думка, 2000. – 104 с.
49. Рудницький В.С. Документальне оформлення внутрішнього аудиту дебіторської заборгованості в системі управління підприємством / В.С. Рудницький// Актуальні проблеми побудови сучасної обліковоаналітичної системи підприємства : зб. тез доповідей на засіданні

- круглого столу, (м. Полтава, 27 листоп. 2008 року). – Полтава, 2008. – С. 43–45.
50. Сергій Т. Заборгованість і способи її ліквідації. / Т.Сергій /Юридичний вісник України. – 2000. – № 8. – С.14-19
 51. Словник-довідник фінансиста АПК / Під ред. Саблука П.Т. – К.: Інститут аграрної економіки УААН, 1997.–234 с.
 52. Сопко В. Завгородній В. Організація бухгалтерського обліку, економічного контролю та аналізу: [Підручник]. – К.: КНЕУ, 2000. – 260 с.
 53. Тесленко Т.І. Відображення в обліку поточних зобов'язань у вигляді штрафних санкцій та пені / Т.І.Тесленко // Динаміка наукових досліджень '2004: Матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф. 21-30 червня 2008 р. – Дніпропетровськ: Наука і освіта, 2008. – С.40–41 110
 54. Тесленко Т.І. Облік поточних зобов'язань на підприємствах різних форм власності / Т.І.Тесленко // Науковий вісник Національного університету державної податкової служби України.– 2008. – № 1 (40).– С.119–123
 55. Тесленко Т.І. Сутність договірних зобов'язань і їхнє відображення в обліку / Т.І.Тесленко // Науковий вісник Національної академії державної податкової служби України. – 2006. – № 4–5 (35) – С.119–123 .
 56. Фінансовий аналіз: [навч. посіб.] / В.О. Подольська, О.В.Яріш – К.: Центр навчальної літератури. – 2007. – 488 с.
 57. Хендриксен Э.С., Ван Бреда М.Ф. Теория бухгалтерского учета: Пер. с англ. / Под ред. Соколова Я.В. – М.: Финансы и статистика, 1997. – 576 с.
 58. Хомин П. Особливості обліку розрахунків з постачальниками (підрядчиками) по новим регістрам журнальної форми / П. Хомин / Бухгалтерський облік та аудит. – 2002. – №1. – С. 59-62.
 59. Чацкис Е.Д., Лысюк А.Н., Михайлова Т.П. Бухгалтерский учет активов, собственного капитала, обязательств хозяйственных операций: [Учеб. пособие]. – Донецк, 2011. – 301 с.

60. Югас Е. Ф. Економічна сутність договірних відносин підприємства та форми розрахунків з постачальниками і підрядниками // Економічний вісник університету. – 2011. – № 17/2. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbuuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Evu
61. Юридический энциклопедический словарь. Ред. кол.: Сухарев А.Я. (гл. ред.) и др. – М.: Сов. Энциклопедия, 1984. – 415 с.
62. Юрловський, Б. Припинення зобов'язання / Б. Юровський // Сучасний бухгалтер. – 2004. – №48. – С. 12-20.
63. Юровский Б. Коригування та списання дебіторської заборгованості / Б. Юровский // Консультант бухгалтера. – 2008. – № 31–32. – С. 13–28
64. Моїсеєнко Г.І. Дебіторська заборгованість: сутність та класифікація / Г.І.Моїсеєнко // Науковий вісник Ужгородського університету. Економіка. – 2010. – Вип. 29, Ч. 2 : Удосконалення обліку, аналізу, аудиту і звітності в сучасних умовах глобалізаційних процесів у світовій економіці. — С. 96-99.
65. Момот Т. Управління дебіторською заборгованістю підприємства / Т. Момот // Бізнес інформ. – 2003. – №11-12. – С. 97-99.
66. Мэтьюс М.Р. Перере М.Х.Б. Теория бухгалтерского учёта : Учебник. Пер. с англ. – М.: Аудит ЮНИТИ, 1999. – 663 с.
67. Нашкерська Г. Особливості визнання та оцінки поточної дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи та послуги / Г.Нашкерська / Бухгалтерський облік і аудит. – 2009. – № 11. – С.31-37
68. Нашкерська Г. Облік сумнівної та безнадійної заборгованості / Г.Нашкерська / Бухгалтерський облік і аудит. – 2001. – № 7. – С.27-32
69. Нестерчук О.М. До питання обліку і аудиту дебіторської заборгованості / О.М. Нестерчук // Вісник наукових досліджень. – 2006. – № 4. – С.45-50
70. Новікова Н.М. Особливості нових методів рефінансування дебіторської заборгованості / Н.М. Новікова // Дні науки : зб. тез доповідей. – Т. 1, (м. Запоріжжя, жовт., 2007 р.). – С. 239 – 240.

71. Новікова Н.М. Якість управління дебіторською заборгованістю підприємства: необхідність, функції та принципи оцінки / Н.М. Новікова // Регіон. зб. наук. пр. з економіки “Прометей”. – 2006. – № 2 (20). – С. 215–218.
72. Орлов І.В. Бухгалтерський облік і контроль зобов’язань суб’єктів господарювання: теорія і методологія: [монографія] / І.В.Орлов. – Житомир: ЖДТУ, 2010. – 400 с. 108
73. Осмятченко В.О. Бухгалтерський облік в умовах застосування інформаційних технологій : [монографія] / В.О. Осмятченко. – К. : КНЕУ, 2010. – 263 с.

ДОДАТКИ

Додаток А

Постачальник _____

Адреса _____

Р/рахунок _____

в _____

МФО _____

ЄДРПОУ _____

Тел./ф. _____

РАХУНОК-ФАКТУРА

N

від " ____ " _____ р.

Платник	Доповнення			
Найменування	Одиниця виміру	Кількість	Ціна	Сума
Всього				
Податок на додану вартість (ПДВ)				
Загальна сума з ПДВ				

загальна сума, що підлягає оплаті _____

грн. _____ коп.

Директор _____

Гол. Бухгалтер _____

Додаток Б

ЗАТВЕРДЖЕНО

наказом Мінрегіонбуду України від 04.12.09 р. № 554

Типова форма № КБ-2в

ПАТ «ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ ХЛІБОКОМБІНАТ»

(найменування підприємства, організації)

Ідентифікаційний код ЄДРПОУ 03293304

Замовник ТОВ «ПЛАНЕР»

(найменування підприємства, організації)

Генпідрядник _____

(найменування підприємства, організації)

Субпідрядник _____

(найменування підприємства, організації)

Договір № 12 від "17" ЖОВТНЯ 2020 року

Найменування будівництва та його адреса _____

Найменування об'єкта _____

Підстава: договірна ціна

АКТ №15

**ПРИЙМАННЯ ВИКОНАНИХ БУДІВЕЛЬНИХ РОБІТ*
за ВЕРЕСЕНЬ 2020 року**

№ з/п	Найменування робіт і витрат	Обґрунтування (шифр і № позиції нормативу)	Одиниця виміру	Кількість	Поточна ціна одиниці виміру, грн.		Виконано робіт (витрати), грн.	Витрати праці робітників - будівельників на обсяг робіт, люд.-год.
					Всього	у тому числі		Витрати праці

						заробітна плата	експлуатація машин та механізмів у тому числі заробітна плата машиністів		робітників, що обслуговують машини, на обсяг робіт, люд.-год.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.									
2.									

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
I	Разом прямі витрати		грн.						
	у тому числі:								
	вартість матеріалів, виробів та конструкцій		грн.						
	заробітна плата		грн.						
	вартість експлуатації машин		грн.						
II	Загальновиробничі витрати		грн.						
III	Кошти на зведення та розбирання тимчасових будівель і споруд		грн.						
IV	Додаткові витрати при виконанні будівельно-монтажних робіт у зимовий (літній) період		грн.						
	Разом вартість будівельно-монтажних робіт (I + II + III + IV)		грн.						
V	Інші супутні витрати		грн.						
	Разом (I+ II + III+IV+V)		грн.						
VI	Прибуток		грн.						
VII	Адміністративні витрати		грн.						
VIII	Кошти на покриття ризику		грн.						

	Разом (I + II + III + IV + V + VI + VII + VIII)		грн.				
IX	Податки, збори, обов'язкові платежі, встановлені чинним законодавством і не враховані		грн.				
	складовими вартості будівництва (без ПДВ)						
	Разом (I + II + III + IV + V + VI + VII + VIII + IX)		грн.				
X	Податок на додану вартість		грн.				
	Всього за актом		грн.				

* Будівельні роботи - це будівельні, монтажні, пусконаладжувальні та інші роботи, що виконуються під час нового будівництва, реконструкції, реставрації, капітального та поточного ремонту будівель та споруд.

М. П. Здав Генпідрядник (Субпідрядник) _____ "17" ВЕРЕСНЯ 2020__ року

(підпис)

(П. І. Б.)

М. П. Прийняв Замовник (Генпідрядник) _____ "17" ВЕРЕСНЯ 2020__ року

(підпис)

(П. І. Б.)

Додаток В

Типова форма N 3-3

ЗАТВЕРДЖЕНО
наказом Державного казначейства України
від 18 грудня 2000 р. N 130

ЗАТВЕРДЖУЮ

(підпис керівника установи)

"__" _____ 200_ р.

ТОВ «ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ ХЛІБОКОМБІНАТ»
(назва установи)

Ідентифікаційний
код ЄДРПОУ

03293304

Відділення _____

НАКЛАДНА (вимога) N 2

Підстава (мета) _____

Кому _____

Через кого

Код програмної класифікації	Джерело утримання	Установа	Склад (відправник)	Отримувач	Вид операції	Номер субрахунку	Код економічної класифікації
			Отримувач	Відправник			

[illegible]

Зворотний бік типової форми N 3-3

[illegible]

"17" ВЕРЕСНЯ 2020 р.

Прийняв (отримав)

Здав (видав)

Додаток 2
до Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні

Типова форма № КО-1

Ідентифікаційний
код ЄДРПОУ 03293304
ПАТ «ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ ХЛІБОКОМБІНАТ»
(найменування підприємства (установи, організації))

Прибутковий касовий ордер № 17
від "17" ВЕРЕСНЯ 2020 р.

Кореспон- дуючий рахунок, субрахуно к	Код аналі- тичног о рахун ку	Сума цифра ми	Код цільово го призна- чення	

Прийнято від КРЮЧКО О. В. _____
Підстава:

Сума СТО СІМ
_____ грн.00 коп.
(словами)

Додатки:

Головний бухгалтер _____
(підпис, прізвище, ініціали)

Одержав касир _____
(підпис, прізвище, ініціали)

ПАТ «ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ ХЛІБОКОМБІНАТ» (найменування підприємства (установи, організації))
Л
і
н
і
я
в
і
д
р
і
з
у

Квитанція
до прибуткового касового ордера № 17
від "17" ВЕРЕСНЯ 2020 р.

Прийнято від КРЮЧКО О. В.

Підстава:

Сума СТО СІМ
(словами) _____ грн. 00
коп.

М. П.

Головний
бухгалтер САМСОНЮК Б. Ю.
(підпис, прізвище, ініціали)

Касир
БРУДЬКО В. В.
(підпис, прізвище, ініціали)

Додаток Е

Річна фінансова звітність емітента

			КОДИ
		Дата(рік, місяць, число)	2016 01 01
Підприємство	Публічне акціонерне товариство "Чернівецький хлібокомбінат"	за ЄДРПОУ	03293304
Територія		за КОАТУУ	7310136600
Організаційно- правова форма господарювання	Відкрите акціонерне товариство	за КОПФГ	231
Вид економічної діяльності		за КВЕД	10/71
Середня кількість працівників	535		
Одиниця виміру: тис.грн. без десяткового знака			
Адреса	58018, Чернівецька обл., м.Чернівці, вул.Головна, буд.223		

**Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31.12.2015 р.**

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду	На дату переходу на міжнародні стандарти фінансової звітності
1	2	3	4	5
I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи:	1000	7	3	0
первісна вартість	1001	15	16	4
накопичена амортизація	1002	8	13	4

Незавершені капітальні інвестиції	1005	0	0	1190
Основні засоби:	1010	16090	17353	14056
первісна вартість	1011	28889	33380	24680
знос	1012	12799	16027	10624
Інвестиційна нерухомість:	1015	0	0	0
первісна вартість	1016	0	0	0
знос	1017	0	0	0
Довгострокові біологічні активи:	1020	0	0	0
первісна вартість	1021	0	0	0
накопичена амортизація	1022	0	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0	0	0
інші фінансові інвестиції	1035	0	0	0
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	0	0
Відстрочені податкові активи	1045	0	0	0
Гудвіл	1050	0	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	0	0
Інші необоротні активи	1090	0	0	0
Усього за розділом I	1095	16097	17356	15246
II. Оборотні активи				
Запаси	1100	10509	8494	7481
Виробничі запаси	1101	3102	4229	2597
Незавершене виробництво	1102	0	0	0

Готова продукція	1103	19	18	49
Товари	1104	7388	4247	4835
Поточні біологічні активи	1110	0	0	0
Депозити перестрахування	1115	0	0	0
Векселі одержані	1120	20900	20900	20900
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	1523	2242	15988
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	11040	8431	11003
з бюджетом	1135	2428	34	691
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	0	0
з нарахованих доходів	1140	0	0	0
із внутрішніх розрахунків	1145	0	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	8117	8532	5802
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	970	475	796
Готівка	1166	189	173	467
Рахунки в банках	1167	0	0	0
Витрати майбутніх періодів	1170	0	0	9
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0	0
у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0	0

Інші оборотні активи	1190	0	823	709
Усього за розділом II	1195	55487	49931	63379
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0	0
Баланс	1300	71584	67287	78625

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду	На дату переходу на міжнародні стандарти фінансової звітності
I. Власний капітал				
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	1028	1028	1028
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0	0
Капітал у дооцінках	1405	0	0	0
Додатковий капітал	1410	2035	2035	2035
Емісійний дохід	1411	0	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0	0
Резервний капітал	1415	0	0	0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	24691	26045	22362
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)	(0)
Вилучений капітал	1430	(0)	(0)	(0)
Інші резерви	1435	0	0	0
Усього за розділом I	1495	27754	29108	25425
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення				
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0	0
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0	0

Довгострокові кредити банків	1510	16805	9906	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	0	0	0
Довгострокові забезпечення	1520	0	0	0
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0	0
Страхові резерви, у тому числі:	1530	0	0	0
резерв довгострокових зобов'язань; (на початок звітного періоду)	1531	0	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат; (на початок звітного періоду)	1532	0	0	0
резерв незароблених премій; (на початок звітного періоду)	1533	0	0	0
інші страхові резерви; (на початок звітного періоду)	1534	0	0	0
Інвестиційні контракти;	1535	0	0	0
Призовий фонд	1540	0	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0	0
Усього за розділом II	1595	16805	9906	0
III. Поточні зобов'язання і забезпечення				
Короткострокові кредити банків	1600	3493	6088	22505
Векселі видані	1605	0	0	0
Поточна кредиторська заборгованість: за довгостроковими зобов'язаннями	1610	0	0	0
за товари, роботи, послуги	1615	19962	16483	9418
за розрахунками з бюджетом	1620	775	378	345
за у тому числі з податку на прибуток	1621	0	0	0

за розрахунками зі страхування	1625	379	277	506
за розрахунками з оплати праці	1630	678	841	561
за одержаними авансами	1635	236	288	290
за розрахунками з учасниками	1640	384	328	384
із внутрішніх розрахунків	1645	0	0	0
за страховою діяльністю	1650	0	0	0
Поточні забезпечення	1660	0	258	0
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	1118	3332	19191
Усього за розділом III	1695	27025	28273	53200
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0	0
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0	0
Баланс	1900	71584	67287	78625

**Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за 2015 рік**

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	128863	131806
Чисті зароблені страхові премії	2010	0	0
Премії підписані, валова сума	2011	0	0
Премії, передані у перестраховання	2012	0	0

Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2015	0	0
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2016	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(87776)	(92876)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	0	0
Валовий: прибуток	2090	41087	38930
Валовий: збиток	2095	(0)	(0)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0	0
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0	0
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0	0
Інші операційні доходи	2120	722	904
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0
Адміністративні витрати	2130	(6423)	(8790)
Витрати на збут	2150	(24936)	(21724)
Інші операційні витрати	2180	(4429)	(1796)
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0	0
Витрат від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	6021	7524
Фінансовий результат від операційної діяльності: збиток	2195	(0)	(0)

Дохід від участі в капіталі	2200	0	0
Інші фінансові доходи	2220	0	2
Інші доходи	2240	559	26
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	(3312)	(3949)
Втрати від участі в капіталі	2255	(0)	(0)
Інші витрати	2270	(767)	(101)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	2501	3502
Фінансовий результат до оподаткування: збиток	2295	(0)	(0)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-1147	-1146
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	1354	2356
Чистий фінансовий результат: збиток	2355	(0)	(0)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	0	0
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0
Накопичені курсові різниці	2410	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0	0
Інший сукупний дохід	2445	0	0

Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	0	0
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	0	0
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	0	0
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	1354	2356

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Матеріальні затрати	2500	55727	62883
Витрати на оплату праці	2505	16303	15637
Відрахування на соціальні заходи	2510	5765	5821
Амортизація	2515	3471	3372
Інші операційні витрати	2520	47957	37869
Разом	2550	129223	125572

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Середньорічна кількість простих акцій	2600	4110160	4110160
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	4110160	4110160
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	0.33	0.57
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	0.33	0.57
Дивіденди на одну просту акцію	2650	0	0

**Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31.12.2016 р.**

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду	На дату переходу на міжнародні стандарти фінансової звітності
1	2	3	4	5
I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи:	1000	3	1	0
первісна вартість	1001	16	16	0
накопичена амортизація	1002	13	15	0
Незавершені капітальні інвестиції	1005	0	0	1190
Основні засоби:	1010	17353	18090	0
первісна вартість	1011	33380	36430	0
знос	1012	16027	18340	0
Інвестиційна нерухомість:	1015	0	0	0
первісна вартість	1016	0	0	0
знос	1017	0	0	0
Довгострокові біологічні активи:	1020	0	0	0
первісна вартість	1021	0	0	0
накопичена амортизація	1022	0	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0	0	0
інші фінансові інвестиції	1035	0	0	0
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	0	0
Відстрочені податкові активи	1045	0	0	0
Гудвіл	1050	0	0	0

Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	0	0
Інші необоротні активи	1090	0	0	0
Усього за розділом I	1095	17356	18091	0
II. Оборотні активи				
Запаси	1100	8494	6770	0
Виробничі запаси	1101	4229	4780	0
Незавершене виробництво	1102	0	0	0
Готова продукція	1103	18	28	0
Товари	1104	4247	1962	0
Поточні біологічні активи	1110	0	0	0
Депозити перестрахування	1115	0	0	0
Векселі одержані	1120	20900	20900	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	2242	3090	0
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	8431	16266	0
з бюджетом	1135	34	688	0
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	0	0
з нарахованих доходів	1140	0	0	0
із внутрішніх розрахунків	1145	0	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	8532	10934	0
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	475	453	0
Готівка	1166	173	146	0
Рахунки в банках	1167	0	17	0
Витрати майбутніх періодів	1170	0	0	0
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0	0

у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0	0
Інші оборотні активи	1190	823	548	0
Усього за розділом II	1195	49931	59649	0
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	1498	0
Баланс	1300	67287	79238	0

Пасив	Код рядка	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду	На дату переходу на міжнародні стандарти фінансової звітності
I. Власний капітал				
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	1028	1028	0
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0	0
Капітал у дооцінках	1405	0	0	0
Додатковий капітал	1410	2035	2035	0
Емісійний дохід	1411	0	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0	0
Резервний капітал	1415	0	0	0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	26045	26646	0
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)	(0)
Вилучений капітал	1430	(0)	(0)	(0)
Інші резерви	1435	0	0	0
Усього за розділом I	1495	29108	29709	0
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення				

Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0	0
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	9906	8115	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	0	0	0
Довгострокові забезпечення	1520	0	0	0
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0	0
Страхові резерви, у тому числі:	1530	0	0	0
резерв довгострокових зобов'язань; (на початок звітного періоду)	1531	0	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат; (на початок звітного періоду)	1532	0	0	0
резерв незароблених премій; (на початок звітного періоду)	1533	0	0	0
інші страхові резерви; (на початок звітного періоду)	1534	0	0	0
Інвестиційні контракти;	1535	0	0	0
Призовий фонд	1540	0	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0	0
Усього за розділом II	1595	9906	8115	0
III. Поточні зобов'язання і забезпечення				
Короткострокові кредити банків	1600	6008	17199	0
Векселі видані	1605	0	0	0
Поточна кредиторська заборгованість: за довгостроковими зобов'язаннями	1610	0	0	0
за товари, роботи, послуги	1615	16483	18483	0
за розрахунками з бюджетом	1620	378	217	0
за у тому числі з податку на прибуток	1621	0	0	0
за розрахунками зі страхування	1625	277	317	0
за розрахунками з оплати праці	1630	841	974	0

за одержаними авансами	1635	288	279	0
за розрахунками з учасниками	1640	328	328	0
із внутрішніх розрахунків	1645	0	0	0
за страховою діяльністю	1650	0	0	0
Поточні забезпечення	1660	258	193	0
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	3332	3424	0
Усього за розділом III	1695	28273	41414	0
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0	0
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0	0
Баланс	1900	67287	79238	0

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) за 2016 рік

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	127067	128863
Чисті зароблені страхові премії	2010	0	0
Премії підписані, валова сума	2011	0	0
Премії, передані у перестраховування	2012	0	0
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2015	0	0
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2016	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(83807)	(87776)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	0	0
Валовий: прибуток	2090	43260	41087

Валовий: збиток	2095	(0)	(0)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0	0
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0	0
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0	0
Інші операційні доходи	2120	3139	722
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	(0)	(0)
Адміністративні витрати	2130	(7906)	(6423)
Витрати на збут	2150	(28000)	(24936)
Інші операційні витрати	2180	(5595)	(4429)
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0	0
Витрат від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	4898	6021
Фінансовий результат від операційної діяльності: збиток	2195	(0)	(0)
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0
Інші фінансові доходи	2220	0	2
Інші доходи	2240	1466	559
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	(3367)	(3312)
Втрати від участі в капіталі	2255	(0)	(0)
Інші витрати	2270	(1430)	(767)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	1567	2501

Фінансовий результат до оподаткування: збиток	2295	(0)	(0)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-966	-1147
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	601	1354
Чистий фінансовий результат: збиток	2355	(0)	(0)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	0	0
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0
Накопичені курсові різниці	2410	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0	0
Інший сукупний дохід	2445	0	0
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	0	0
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	0	0
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	0	0
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	601	1354

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Матеріальні затрати	2500	65264	55727
Витрати на оплату праці	2505	18067	16303
Відрахування на соціальні заходи	2510	6413	5765
Амортизація	2515	2792	3471
Інші операційні витрати	2520	50449	47957
Разом	2550	142985	129223

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Середньорічна кількість простих акцій	2600	4110160	4110160
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	4110160	4110160
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	0.15	0.33
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	0.15	0.33
Дивіденди на одну просту акцію	2650	0	0

Примітки д/н

Керівник Іванюк Микола Андрійович

Головний бухгалтер Стужук Валентина Олексіївна

**Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31.12.2017 р.**

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду	На дату переходу на міжнародні стандарти фінансової звітності
1	2	3	4	5
I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи:	1000	1	0	0
первісна вартість	1001	16	16	0
накопичена амортизація	1002	15	16	0
Незавершені капітальні інвестиції	1005	0	0	0
Основні засоби:	1010	18090	17871	0
первісна вартість	1011	36430	38747	0
знос	1012	18340	20876	0
Інвестиційна нерухомість:	1015	0	0	0
первісна вартість	1016	0	0	0
знос	1017	0	0	0
Довгострокові біологічні активи:	1020	0	0	0
первісна вартість	1021	0	0	0
накопичена амортизація	1022	0	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0	0	0
інші фінансові інвестиції	1035	0	0	0

Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	0	0
Відстрочені податкові активи	1045	0	0	0
Гудвіл	1050	0	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	0	0
Інші необоротні активи	1090	0	0	0
Усього за розділом I	1095	18091	17871	0
II. Оборотні активи				
Запаси	1100	6770	14533	0
Виробничі запаси	1101	4780	7426	0
Незавершене виробництво	1102	0	0	0
Готова продукція	1103	28	8	0
Товари	1104	1962	7099	0
Поточні біологічні активи	1110	0	0	0
Депозити перестрахування	1115	0	0	0
Векселі одержані	1120	20900	20900	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	3090	7283	0
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	16266	14590	0
з бюджетом	1135	688	811	0
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	0	0
з нарахованих доходів	1140	0	0	0
із внутрішніх розрахунків	1145	0	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	10934	12822	0

Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	453	1408	0
Готівка	1166	146	298	0
Рахунки в банках	1167	17	454	0
Витрати майбутніх періодів	1170	0	0	0
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0	0
у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0	0
Інші оборотні активи	1190	548	492	0
Усього за розділом II	1195	59649	72839	0
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	1498	0	0
Баланс	1300	79238	90710	0

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду	На дату переходу на міжнародні стандарти фінансової звітності
I. Власний капітал				
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	1028	1028	0
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0	0
Капітал у дооцінках	1405	0	0	0
Додатковий капітал	1410	2035	2035	0

Емісійний дохід	1411	0	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0	0
Резервний капітал	1415	0	0	0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	26646	31485	0
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)	(0)
Вилучений капітал	1430	(0)	(0)	(0)
Інші резерви	1435	0	0	0
Усього за розділом I	1495	29709	34548	0
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення				
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0	0
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	8115	4991	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	0	0	0
Довгострокові забезпечення	1520	0	0	0
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0	0
Страхові резерви, у тому числі:	1530	0	0	0
резерв довгострокових зобов'язань; (на початок звітного періоду)	1531	0	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат; (на початок звітного періоду)	1532	0	0	0
резерв незароблених премій; (на початок звітного періоду)	1533	0	0	0
Інвестиційні контракти;	1535	0	0	0
Призовий фонд	1540	0	0	0

Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0	0
Усього за розділом II	1595	8115	4991	0
III. Поточні зобов'язання і забезпечення				
Короткострокові кредити банків	1600	17199	15327	0
Векселі видані	1605	0	0	0
Поточна кредиторська заборгованість: за довгостроковими зобов'язаннями	1610	0	0	0
за товари, роботи, послуги	1615	18483	24478	0
за розрахунками з бюджетом	1620	217	352	0
за у тому числі з податку на прибуток	1621	0	0	0
за розрахунками зі страхування	1625	317	458	0
за розрахунками з оплати праці	1630	974	1030	0
за одержаними авансами	1635	279	324	0
за розрахунками з учасниками	1640	328	328	0
із внутрішніх розрахунків	1645	0	0	0
за страховою діяльністю	1650	0	0	0
Поточні забезпечення	1660	193	193	0
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	3424	8681	0
Усього за розділом III	1695	41414	51171	0
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0	0
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0	0
Баланс	1900	79238	90710	0

**Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за 2017 рік**

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	194653	127067
Чисті зароблені страхові премії	2010	0	0
Премії підписані, валова сума	2011	0	0
Премії, передані у перестраховування	2012	0	0
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2015	0	0
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2016	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(120186)	(83807)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	0	0
Валовий: прибуток	2090	74487	43260
Валовий: збиток	2095	(0)	(0)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0	0
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0	0
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0	0
Інші операційні доходи	2120	14253	3139
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за	2121	0	0

справедливою вартістю			
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	(0)	(0)
Адміністративні витрати	2130	(25762)	(7906)
Витрати на збут	2150	(37553)	(28000)
Інші операційні витрати	2180	(15571)	(5595)
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0	0
Витрат від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	9854	4898
Фінансовий результат від операційної діяльності: збиток	2195	(0)	(0)
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0
Інші фінансові доходи	2220	0	2
Інші доходи	2240	2312	1466
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	(3950)	(3367)
Втрати від участі в капіталі	2255	(0)	(0)
Інші витрати	2270	(2315)	(1430)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	5901	1567
Фінансовий результат до оподаткування: збиток	2295	(0)	(0)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-1062	-966
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після	2305	0	0

оподаткування			
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	4839	601
Чистий фінансовий результат: збиток	2355	(0)	(0)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	0	0
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0
Накопичені курсові різниці	2410	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0	0
Інший сукупний дохід	2445	0	0
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	0	0
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	0	0
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	0	0
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	4839	601

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Матеріальні затрати	2500	90744	65264
Витрати на оплату праці	2505	20188	18067
Відрахування на соціальні заходи	2510	7450	6413
Амортизація	2515	2752	2792
Інші операційні витрати	2520	94755	50449
Разом	2550	215889	142985

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Середньорічна кількість простих акцій	2600	4110160	4110160
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	4110160	4110160
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	1.17733	0.14622
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	1.17733	0.14622
Дивіденди на одну просту акцію	2650	0	0

**Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31.12.2018 р.**

Актив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду	На дату переходу на міжнародні стандарти фінансової звітності
1	2	3	4	5
I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи:	1000	0	89	0
первісна вартість	1001	16	119	0
накопичена амортизація	1002	16	30	0
Незавершені капітальні інвестиції	1005	0	2033	0
Основні засоби:	1010	17871	23909	0
первісна вартість	1011	38747	47056	0
знос	1012	20876	23147	0
Інвестиційна нерухомість:	1015	0	0	0
первісна вартість	1016	0	0	0
знос	1017	0	0	0
Довгострокові біологічні активи:	1020	0	0	0
первісна вартість	1021	0	0	0
накопичена амортизація	1022	0	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0	0	0
інші фінансові інвестиції	1035	0	0	0

Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	0	0
Відстрочені податкові активи	1045	0	0	0
Гудвіл	1050	0	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	0	0
Інші необоротні активи	1090	0	0	0
Усього за розділом I	1095	17871	26031	0
II. Оборотні активи				
Запаси	1100	14533	8174	0
Виробничі запаси	1101	7426	5690	0
Незавершене виробництво	1102	0	0	0
Готова продукція	1103	8	71	0
Товари	1104	7099	2413	0
Поточні біологічні активи	1110	0	0	0
Депозити перестрахування	1115	0	0	0
Векселі одержані	1120	20900	20900	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	7140	6783	0
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	0	0	0
з бюджетом	1135	838	744	0
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	0	0
з нарахованих доходів	1140	0	0	0
із внутрішніх розрахунків	1145	0	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	27481	30579	0

Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	1408	1353	0
Готівка	1166	298	280	0
Рахунки в банках	1167	454	70	0
Витрати майбутніх періодів	1170	0	0	0
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0	0
у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0	0
Інші оборотні активи	1190	1317	1656	0
Усього за розділом II	1195	73617	70189	0
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0	0
Баланс	1300	91488	96220	0

Пасив	Код рядка	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду	На дату переходу на міжнародні стандарти фінансової звітності
I. Власний капітал				
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	1028	1028	0
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0	0
Капітал у дооцінках	1405	0	0	0
Додатковий капітал	1410	2035	2035	0

Емісійний дохід	1411	0	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0	0
Резервний капітал	1415	0	0	0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	31485	35814	0
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)	(0)
Вилучений капітал	1430	(0)	(0)	(0)
Інші резерви	1435	0	0	0
Усього за розділом I	1495	34548	38877	0
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення				
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0	0
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	4991	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	0	0	0
Довгострокові забезпечення	1520	0	0	0
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0	0
Страхові резерви, у тому числі:	1530	0	0	0
резерв довгострокових зобов'язань; (на початок звітного періоду)	1531	0	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат; (на початок звітного періоду)	1532	0	0	0
резерв незароблених премій; (на початок звітного періоду)	1533	0	0	0
інші страхові резерви; (на початок звітного періоду)	1534	0	0	0
Інвестиційні контракти;	1535	0	0	0

Призовий фонд	1540	0	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0	0
Усього за розділом II	1595	4991	0	0
III. Поточні зобов'язання і забезпечення				
Короткострокові кредити банків	1600	15327	17512	0
Векселі видані	1605	0	0	0
Поточна кредиторська заборгованість: за довгостроковими зобов'язаннями	1610	0	0	0
за товари, роботи, послуги	1615	32590	33431	0
за розрахунками з бюджетом	1620	379	121	0
за у тому числі з податку на прибуток	1621	0	42	0
за розрахунками зі страхування	1625	477	463	0
за розрахунками з оплати праці	1630	1036	1745	0
за одержаними авансами	1635	0	0	0
за розрахунками з учасниками	1640	328	328	0
із внутрішніх розрахунків	1645	442	0	0
за страховою діяльністю	1650	0	0	0
Поточні забезпечення	1660	193	971	0
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	1177	2772	0
Усього за розділом III	1695	51949	57343	0
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0	0
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного	1800	0	0	0

фонду				
Баланс	1900	91488	96220	0

**Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за 2018 рік**

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	179818	194653
Чисті зароблені страхові премії	2010	0	0
Премії підписані, валова сума	2011	0	0
Премії, передані у перестраховування	2012	0	0
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2015	0	0
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2016	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(119006)	(120186)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	0	0
Валовий: прибуток	2090	60812	74487
Валовий: збиток	2095	(0)	(0)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0	0
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0	0
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0	0

Інші операційні доходи	2120	4351	14253
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	(0)	(0)
Адміністративні витрати	2130	(15090)	(25762)
Витрати на збут	2150	(37013)	(37553)
Інші операційні витрати	2180	(5280)	(15571)
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0	0
Витрат від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	7780	9854
Фінансовий результат від операційної діяльності: збиток	2195	(0)	(0)
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0
Інші фінансові доходи	2220	2	0
Інші доходи	2240	0	2312
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	(2495)	(3950)
Втрати від участі в капіталі	2255	(0)	(0)
Інші витрати	2270	(8)	(2315)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	5279	5901
Фінансовий результат до оподаткування: збиток	2295	(0)	(0)

Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-950	-1062
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	4329	4839
Чистий фінансовий результат: збиток	2355	(0)	(0)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	0	0
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0
Накопичені курсові різниці	2410	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0	0
Інший сукупний дохід	2445	0	0
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	0	0
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	0	0
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	0	0
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	4329	4839

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Матеріальні затрати	2500	87548	90744
Витрати на оплату праці	2505	28906	20188
Відрахування на соціальні заходи	2510	5807	7450
Амортизація	2515	2285	2752
Інші операційні витрати	2520	40930	94755

Разом	2550	165476	215889
-------	------	--------	--------

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Середньорічна кількість простих акцій	2600	4110160	4110160
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	4110160	4110160
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	1.05324	1.17733
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	1.05324	1.17733
Дивіденди на одну просту акцію	2650	0	0

**Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31.12.2019 р.**

Актив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду	На дату переходу на міжнародні стандарти фінансової звітності
1	2	3	4	5
I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи:	1000	89	79	0
первісна вартість	1001	119	119	0
накопичена амортизація	1002	30	40	0
Незавершені капітальні інвестиції	1005	2033	772	0
Основні засоби:	1010	23909	31162	0
первісна вартість	1011	47056	57416	0
знос	1012	23147	26254	0
Інвестиційна нерухомість:	1015	0	0	0
первісна вартість	1016	0	0	0
знос	1017	0	0	0
Довгострокові біологічні активи:	1020	0	0	0
первісна вартість	1021	0	0	0
накопичена амортизація	1022	0	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0	0	0
інші фінансові інвестиції	1035	0	0	0

Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	0	0
Відстрочені податкові активи	1045	0	0	0
Гудвіл	1050	0	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	0	0
Інші необоротні активи	1090	0	0	0
Усього за розділом I	1095	26031	32015	0
II. Оборотні активи				
Запаси	1100	8174	7985	0
Виробничі запаси	1101	5690	5386	0
Незавершене виробництво	1102	0	0	0
Готова продукція	1103	71	119	0
Товари	1104	2413	2480	0
Поточні біологічні активи	1110	0	0	0
Депозити перестрахування	1115	0	0	0
Векселі одержані	1120	20900	20900	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	6783	7506	0
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	0	0	0
з бюджетом	1135	744	338	0
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	0	0
з нарахованих доходів	1140	0	0	0
із внутрішніх розрахунків	1145	0	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	30579	30839	0

Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	1353	1475	0
Готівка	1166	280	634	0
Рахунки в банках	1167	70	75	0
Витрати майбутніх періодів	1170	0	0	0
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0	0
у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0	0
Інші оборотні активи	1190	1656	3461	0
Усього за розділом II	1195	70189	72504	0
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0	0
Баланс	1300	96220	104517	0

Пасив	Код рядка	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду	На дату переходу на міжнародні стандарти фінансової звітності
I. Власний капітал				
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	1028	1028	0
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0	0
Капітал у дооцінках	1405	0	0	0
Додатковий капітал	1410	2035	2035	0

Емісійний дохід	1411	0	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0	0
Резервний капітал	1415	0	0	0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	35814	37634	0
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)	(0)
Вилучений капітал	1430	(0)	(0)	(0)
Інші резерви	1435	0	0	0
Усього за розділом I	1495	38877	40697	0
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення				
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0	0
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	0	0	0
Довгострокові забезпечення	1520	0	0	0
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0	0
Страхові резерви, у тому числі:	1530	0	0	0
резерв довгострокових зобов'язань; (на початок звітного періоду)	1531	0	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат; (на початок звітного періоду)	1532	0	0	0
резерв незароблених премій; (на початок звітного періоду)	1533	0	0	0
інші страхові резерви; (на початок звітного періоду)	1534	0	0	0
Інвестиційні контракти;	1535	0	0	0

Призовий фонд	1540	0	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0	0
Усього за розділом II	1595	0	0	0
III. Поточні зобов'язання і забезпечення				
Короткострокові кредити банків	1600	17512	16962	0
Векселі видані	1605	0	0	0
Поточна кредиторська заборгованість: за довгостроковими зобов'язаннями	1610	0	0	0
за товари, роботи, послуги	1615	33431	36754	0
за розрахунками з бюджетом	1620	121	811	0
за у тому числі з податку на прибуток	1621	42	111	0
за розрахунками зі страхування	1625	463	729	0
за розрахунками з оплати праці	1630	1745	2121	0
за одержаними авансами	1635	0	0	0
за розрахунками з учасниками	1640	328	328	0
із внутрішніх розрахунків	1645	0	84	0
за страховою діяльністю	1650	0	0	0
Поточні забезпечення	1660	971	2353	0
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	2772	3678	0
Усього за розділом III	1695	57343	63820	0
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0	0
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного	1800	0	0	0

фонду				
Баланс	1900	96220	104517	0

**Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за 2019 рік**

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	186210	179818
Чисті зароблені страхові премії	2010	0	0
Премії підписані, валова сума	2011	0	0
Премії, передані у перестраховування	2012	0	0
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2015	0	0
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2016	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(120377)	(119006)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	0	0
Валовий: прибуток	2090	65833	60812
Валовий: збиток	2095	(0)	(0)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0	0
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0	0
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0	0

Інші операційні доходи	2120	3459	4351
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	(0)	(0)
Адміністративні витрати	2130	(15516)	(15090)
Витрати на збут	2150	(40005)	(37013)
Інші операційні витрати	2180	(4699)	(5280)
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0	0
Витрат від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	9072	7780
Фінансовий результат від операційної діяльності: збиток	2195	(0)	(0)
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0
Інші фінансові доходи	2220	0	2
Інші доходи	2240	0	0
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	(2869)	(2495)
Втрати від участі в капіталі	2255	(0)	(0)
Інші витрати	2270	(3980)	(8)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	2223	5279
Фінансовий результат до оподаткування: збиток	2295	(0)	(0)

Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-403	-950
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	1820	4329
Чистий фінансовий результат: збиток	2355	(0)	(0)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	0	0
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0
Накопичені курсові різниці	2410	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0	0
Інший сукупний дохід	2445	0	0
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	0	0
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	0	0
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	0	0
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	1820	4329

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Матеріальні затрати	2500	92746	87548
Витрати на оплату праці	2505	40154	28906
Відрахування на соціальні заходи	2510	8022	5807
Амортизація	2515	3117	2285
Інші операційні витрати	2520	31649	40930

Разом	2550	175688	165476
-------	------	--------	--------

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Середньорічна кількість простих акцій	2600	4110160	4110160
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	4110160	4110160
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	0.44281	1.05324
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	0.44281	1.05324
Дивіденди на одну просту акцію	2650	0	0